

The logo consists of a large, stylized yellow 'K' shape on a dark blue background. The 'K' is composed of several geometric blocks: a top horizontal bar, a vertical stem, and a bottom horizontal bar that is slightly offset to the right.

KDIF

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕПОЗИТТЕРГЕ
КЕПІЛДІК БЕРУ ҚОРЫ

КАЗАХСТАНСКИЙ ФОНД
ГАРАНТИРОВАНИЯ ДЕПОЗИТОВ

A thick, white diagonal line starts from the right edge of the page and extends towards the bottom left, creating a sense of movement and division.

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП

МАЗМҰНЫ

Қолданылатын қысқартулар

Қор Төрағысының үндеуі

I.	Қор туралы	6
1.1.	Қызметтің негізгі принциптері	7
1.2.	Корпоративтік басқару	8
1.3.	Консультациялық кеңес	9
	2018 жылды сандармен және фактілермен көрсету	10
II.	2018 жылы депозиттік нарықтың даму үрдісі	11
2.1.	Депозиттік нарық	12
2.2.	Депозиттік базаны долларсыздандыру	13
2.3.	Қорландырудың тұрақты базасын қалыптастыру	14
III.	2018 жылғы Қор қызметінің нәтижелері	16
3.1.	Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің тиімділігі	17
3.2.	Арнайы резервті қалыптастыру	18
3.3.	Банктерді тарату және кепілдік берілген өтемді өтеу	20
3.4.	Қоғаммен байланыс	21
3.5.	Қордың халықаралық ынтымақтастығы	23
IV.	2019 жылға арналған перспективалық даму бағыттары	25
4.1.	Қордың өкілеттіктерін ұлғайту	26
4.2.	Кепілдік берілген өтемді төлеу тетігін жетілдіру	26
4.3.	Кепілдік берілген өтемді төлеу тетігін жетілдіру	26
4.4.	Депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы - банктердің тәуекел-бейінін бағалауды жетілдіру	27
4.5.	Қатысушы банктердің есептерін жинау процесін оңтайландыру	27
V.	Қаржылық есептілік	28

Қолданылатын қысқартулар

Агент-банк - депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қатысушысы болып табылатын және депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша рәсімдерді орындайтын банк

Қатысушы банк - депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне кіретін банк

Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы Заңы - Қазақстан Республикасының 2006 жылғы 7 шілдедегі «Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Заңы

ҚРҰБ – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

ДКБЖ – депозиттерге кепілдік беру жүйесі

Қор – Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры

IADI – International Association of Deposit Insurers (Депозиттерді сақтандыру жүйелерінің халықаралық қауымдастығы)

Төрағаның үндеуі

Құрметті әріптестер, достар, серіктестер!

2018 жыл Қор үшін өте мазмұнды әрі қызықты болды, және бұл жылды бірнеше банктерді бір мезгілде тарату жағдайында салымшылармен жұмыс істеудің қолданыстағы тәртібінде кемшіліктер және Қордың қызметін жетілдіру бойынша мүмкіндіктер анықталған өзгерісті жыл ретінде сипаттауға болады.

2017 жылы Мемлекет басшысы мен ҚРҰБ жариялаған банк секторын реттеуді қатаңдатуудың және банктердің меншікті капиталына қойылатын талаптарды арттырудың жалпы бағытына байланысты, акционерлер өз ұйымдарын капиталдандыруға немесе біріктіру және қарамағына алу мәмілелерін жүргізуге мүмкіндік таппаған банктерді мәжбүрлеп тарату жолымен нарықтан кету мүмкіндіктері күтілген болатын.

Осы жағдайда Қордан кепілдік берілген өтемді төлеу үшін жеткілікті қаражаттың болуы мен сақталуын қамтамасыз ету талап етілді. Осы мақсатта Қор қатысушы банктердің тәуекел-бейінінің мониторингі үшін белгіленген мәліметтер тізбесі негізінде банктердің қаржылық жағдайын тұрақты негізде қадағалайды. Осы бағалауды ескере отырып, қандай да бір банк мәжбүрлеп таратылған жағдайда Қордың кепілдік төлеу бойынша күтілетін міндеттемелері туралы болжам қалыптастырылады және сәйкесінше депозиттерге кепілдік беру жүйесіне кіретін банктердің міндетті күнтізбелік жарналарының мөлшері анықталады. Сонымен қатар, Қордың кредиттік тәуекелдерін неғұрлым объективті бағалау және банктердің төмендетілген

мөлшерлемесі бойынша жарналар төлеу ықтималдығын болдырмау үшін рейтингілеу моделін одан әрі жетілдіру және қатысушы банктердің есептері мен мәліметтерін алу процесін оңтайландыру талап етіледі.

Қордың кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша күтілетін міндеттемелерінің мөлшерін айқындау үшін ғана емес, сонымен қатар сақтандыру жағдайы басталған жағдайда тұтастай төлемді жедел ұйымдастыру үшін банктердің қызметіне неғұрлым терең жүгіну және банктер депозиторларының дұрыс тізілімін қалыптастыруды қамтамасыз ету керек. Қордың банктік құпияны құрайтын мәліметтерге қол жеткізуін кеңейту талап етіледі. Бұл шара банкте қаржылық қиындықтар туындағанға дейін ерте кезеңде инспекция барысында банк қызметіндегі олқылықтар мен тәуекелдерді анықтауға мүмкіндік берер еді.

2018 жылы «Казинвестбанк» АҚ (2016 жылдың желтоқсанында лицензиясынан айырылды) және «Delta Bank» АҚ (2017 жылдың қарашасында лицензиясынан айырылды) таратылатын банктердің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу басталды. Сонымен қатар, 2018 жылы ДКЖ қатысушы үш банктің лицензиялары қайтарылып алынды: «Qazaq Banki» АҚ, «Астана Банкі» АҚ және «Қазақстан Эксимбанкі» АҚ. 2018 жылдың 24 желтоқсанынан бастап «Qazaq Banki» АҚ таратылатын банкінің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу басталды, оны «Банк ВТБ (Қазақстан)» АҚ ЕҰ банк-агенті жүргізген. «Астана Банкі» АҚ және «Қазақстан Эксимбанкі» АҚ таратылатын банктердің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу оларды мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі күшіне енген күннен бастап 2018 жылдың 31 желтоқсанынан кейін жүзеге асырылды.

Қор агент - банктермен бірлесіп ҚРҰБ қолдауымен төлем процесін ұйымдастыруды табысты аяқтады: таратылатын банктердің салымшылары үшін осы процестің қолайлылығын, жеделдігін және қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған барлық мүмкін болатын шаралар қабылданды. Алайда, бұрынғыша кепілдік берілген өтімді төлеуге өтініш білдірмеген азырақ қалдықтары сомасы бар салымшылардың үлесі жоғары болып қалуда, осыған байланысты төлемдер процесін оңайлату және автоматтандыру қажеттігі туындайды.

Банк секторында болып жатқан оқиғалар аясында салымшылардың ықтимал үрейленуін болдырмау және банк жүйесінің тұрақтылығын сақтау үшін Қордан халықты депозиттер бойынша кепілдік жайында хабардар етудің белсенді саясатын жүргізу, проблемалы банктер бойынша сот өндірісінің барлық процесін ашық хабардар ету және кепілдік берілген өтемді төлеуді ұйымдастыру талап етілді. Қор қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету және қолайлы байланыс арналарын құру үшін Қор байланыс орталығын іске қосуды жүзеге асырды, Қордың бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде қатысуы артты. Сонымен қатар, біз Қордың міндеті халықтың депозиттерге кепілдік беру жүйесі туралы хабардар болуын арттыру ғана емес, сонымен қатар банк салымшыларының қаржылық сауаттылығы деңгейін арттыруға бағытталған жұмыстарды жүргізу болып табылатынын түсіндік.

2018 жылдың тәжірибесі Қордың келешектегі қызметі үшін перспективалардың көптеген спектрін ашты және қаржы жүйесінің тұрақтылығын қолдау және Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету мақсатында депозиттерге кепілдік беру жүйесін реформалау мен жетілдіру жұмыстары бойынша бастапқы нүктеге айналды. Біз 2019 жылғы белсенді жұмыс нәтижелері бойынша депозиттерге кепілдік берудің отандық жүйесінде алғышарттары өткен жылы қойылған айтарлықтай оң өзгерістерді көре аламыз деп сенеміз.

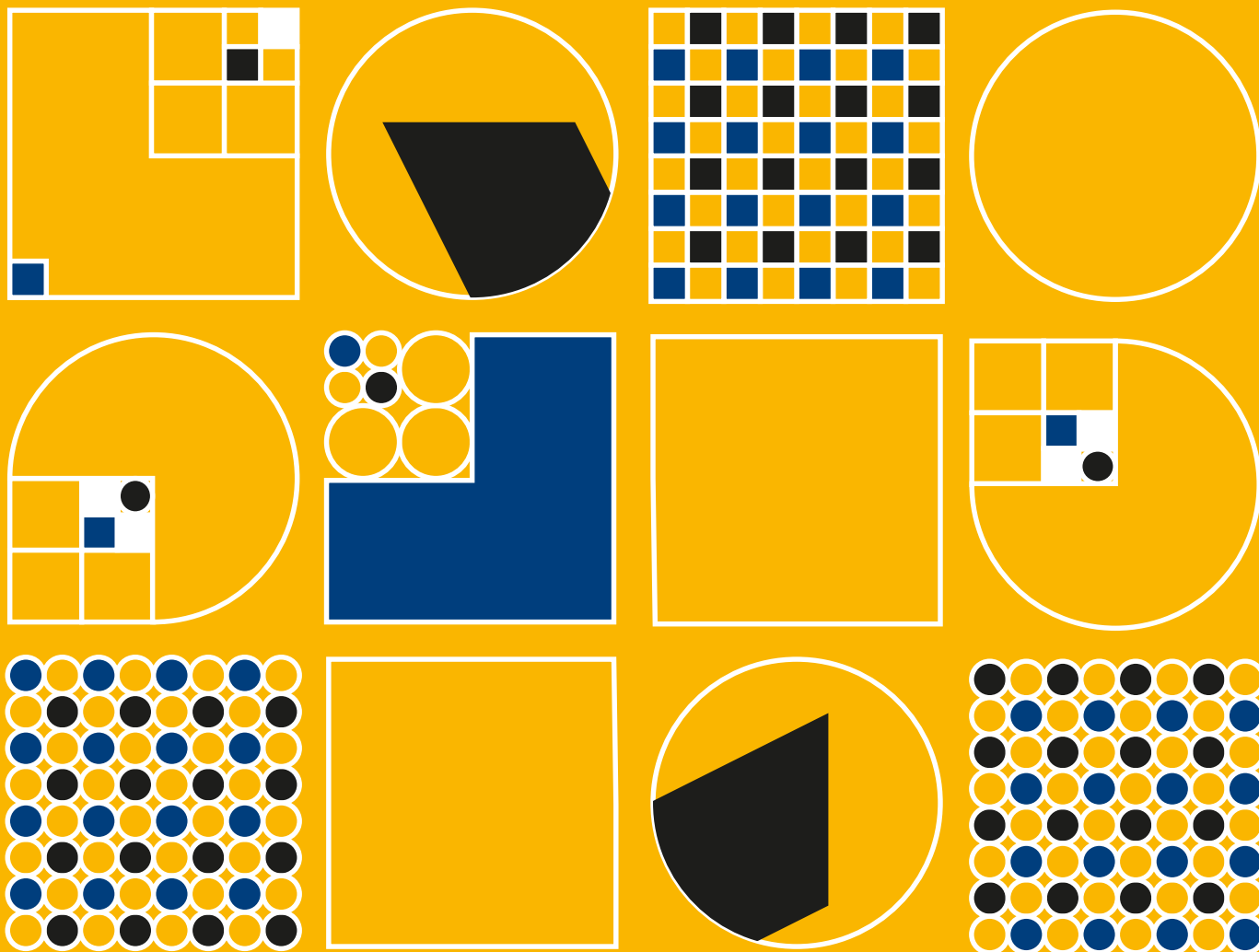
Құрметпен,
Нұрлан Абдрахманов
«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ Төрағасы

I. ҚОР ТУРАЛЫ

Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 1999 жылғы 15 қарашадағы № 393 қаулысына сәйкес, экономикалық дағдарыстан кейін елдің қаржы жүйесінің тұрақтылығын қолдау мақсатында Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің бастамасы бойынша

1999 жылғы қарашада құрылды.

Қор акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында әрекет етеді. Қордың құрылтайшысы және жалғыз акционері Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі болып табылады.

Қордың миссиясы

Қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуде және Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктері депозиторларының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауда тиімді қатысушы болуға тиіс.

Дүниетанымдық тұжырымдама

Қор ұмтылады:

- депозиттерге кепілдік берудің тиімді жүйесі үшін негіз қалаушы қағидаттарға сәйкес келу;
- үздік әлемдік тәжірибені пайдалана отырып, миссияны іске асыру.

Стратегиялық міндеттер

- Қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысу.
- Қатысушы банк мәжбүрлеп таратылған жағдайда кепілдік берілген депозиттер депозиторларының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау.

Қызметтің негізгі принциптері

- депозиттер қабылдауды, жеке тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің банктік шоттарын ашуды және жүргізуді жүзеге асыратын банктердің депозиттерге кепілдік беру жүйесіне міндетті қатысуы;
- депозиттерге кепілдік беру жүйесінің ашықтығын қамтамасыз ету;
- депозиттерге кепілдік беру жүйесінің жұмыс істеуіне байланысты тәуекелдерді төмендету;
- салымшыларға – Жеке тұлғаларға және жеке кәсіпкерлерге кепілдік берілген өтемді төлеуге арналған арнайы резервті қалыптастырудың жинақтаушы сипаты.

Қазақстан Республикасының заңнамасымен жүктелген міндеттерді орындау үшін **Қор мынадай функцияларды орындау үшін:**

- қатысушы банктің салымшыларына - жеке тұлғаларға кепілді өтем төлейді;
- депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне қатысушы банктердің тізілімін жүргізеді;
- өз активтерін инвестициялайды;
- кепілдік берілген өтемді төлеуге арналған арнайы резервті қалыптастырады;
- конкурстық негізде банк-агентті таңдайды;

- қатысушы банкті консервациялау кезеңінде тағайындалған уақытша әкімшіліктің құрамына қатысушы банкті барлық банк операцияларын жүргізуге лицензиядан айыру кезеңінде қатысады;
- тарату комиссиясы төленген (төленетін) кепілдік берілген өтем сомасы бойынша берешекті өтеген сәтке дейін мәжбүрлеп таратылатын қатысушы банктің тарату комиссиясының құрамына қатысады;
- тарату комиссиясы төленген (төленетін) кепілдік берілген өтем сомасы бойынша берешекті өтеген сәтке дейін қатысушы-банктің кредиторлар комитетінің құрамына қатысады;
- қатысушы банктердің жарналардың мөлшері мен төлеу тәртібін анықтайды, жарналардың толық және уақтылы төленуін бақылауды жүзеге асырады;
- қосылу шартының талаптарын анықтайды.

Кепілдік сомасы мен объектілері

Кепілдік объектілері банк клиенттерінің – жеке тұлғалардың және жеке кәсіпкерлердің төлем карточкаларындағы салымдар, ағымдағы шоттар және ақша кепілдік объектілері болып табылады. Талап етілгенге дейінгі пайызсыз Депозиттер және ислам банктерінде орналастырылған инвестициялық депозиттер ерекшелік болып табылады. Қор кепілдік берілген депозиттер бойынша есептелген сыйақысыз депозит бойынша қалдық сомасында тек ұлттық валютада ғана кепілдік берілген өтем төлейді (банктік салым шартына сәйкес капиталдандырылатын сыйақыны қоспағанда), бірақ одан көп емес:

- **5 миллион теңге** – шетел валютасындағы депозиттер бойынша (баламасы);
- **10 миллион теңге** – ұлттық валютадағы депозиттер бойынша;
- **15 миллион теңге** – теңгемен жинақ салымдары бойынша

Қатысушы банкте депозитор – жеке тұлғада түрлері мен валютасы бойынша әртүрлі бірнеше кепілдік берілген депозиттер болған кезде кепілдік берілген өтем 15 миллион теңгеден аспайтын сомада төленеді. Бірнеше қатысушы банктерде орналастырылған бір жеке тұлғаның салымдары мен шоттарына жеке кепілдік беріледі.

Корпоративтік басқару

Қордың құрылтайшысы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі болып табылады. Жалғыз акционер ретінде ҚРҰБ Қордың жоғары басқару органының функцияларын жүзеге асырады. ҚРҰБ Төрағасының бұйрығына сәйкес Акционердің құзыретіне жатқызылған барлық мәселелер бойынша шешімдерді ҚРҰБ Төрағасының орынбасары Құрманов Жанат Бостанович¹ қабылдайды. Қордың Директорлар кеңесі Директорлар кеңесінің төрағасынан, тәуелсіз директордан және Қордың Төрағасынан² тұрады.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ Директорлар кеңесі (2019ж.01.01)

Смоляков Олег Александрович	Абдрахманов Нұрлан Алмасович	Таджияков Бисенгали Шамғалиевич
Қордың Директорлар кеңесінің төрағасы ҚРҰБ Төрағасының орынбасары	Төрағасы	Тәуелсіз директор
2018 жылы Директорлар кеңесінің 25 отырысы өткізілді. Директорлар кеңесінің жанында: • Даму стратегиясын, кадрларды, сыйақы және әлеуметтік мәселелерді әзірлеу жөніндегі, тәуекелдерді басқару жөніндегі комитет; • Аудит жөніндегі комитет. Қордың директорлар кеңесінің 2018 жылғы қызметінің қорытындысы • Директорлар кеңесінің комитеттері туралы жаңа Ереже бекітілді, оған сәйкес Директорлар кеңесінің бұрын қолданыста болған комитетінің құзыреті жоғарыда аталған екі комитеттің арасында бөлінген; • Депозиттердің жаңа желісін енгізуге және депозиттер бойынша сараланған шекті мөлшерлемені белгілеуге байланысты жаңа редакцияда жеке тұлғалардың жаңадан тартылған депозиттері бойынша ең жоғары сыйақы мөлшерлемесінің мөлшерін анықтау және белгілеу әдістемесі бекітілді; • Жеке тұлғалардың жаңадан тартылатын депозиттері бойынша ең жоғары ұсынылатын сыйақы мөлшерлемесі бекітілді (үш рет); • Міндетті күнтізбелік, қосымша және төтенше жарналардың мөлшері мен төлеу тәртібін анықтау Ережесіне және қосылу шартына өзгерістер мен толықтырулар: - банктердің қағаз тасымалдағыштағы есеп беруін жою және есептілікті электрондық ұсынуға көшу; - есептердің жеке нысандарын алып тастау; - есеп беру бойынша міндеттемелерді тиісінше орындамағаны үшін банктердің жауапкершілігін жеңілдету; - басқа банкке қосылу нысанында ерікті түрде қайта құру процесіндегі банк есеп беру және жарна төлеу. • ХҚЕС 9 енгізу шеңберінде кепілдік берілген өтемді төлеуге байланысты қаржылық кепілдіктерді жабу үшін резервтерді есептеу әдістемесі бекітілді; • ДКЖ қатысушы банктерінде кепілдік берілген	депозиттерді есепке алудың автоматтандырылған дерекқорының жаңадан тартылған депозиттер бойынша сыйақы ставкаларын есептеудің дұрыстығы мәніне банктерді тексеруді жүргізу бөлігінде қор аймақтарына сәйкестігін белгілеу ережесіне өзгерістер мен толықтырулар бекітілді; • Мынадай мәжбүрлеп таратылған банктерді: «Казинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq Bank» АҚ, «Астана Банк» АҚ және «Қазақстан Эксимбанк» АҚ төлеу бойынша агент - банкті таңдау жөніндегі конкурстардың қорытындылары бекітілді; • «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ Ішкі аудит қызметінің 2018 жылға арналған тексеру жоспары бекітілді; • Мерзімдік негізде Ішкі аудит қызметінің, тәуекел-менеджердің есептері қаралды; • ІАДІ Атқарушы кеңесінің 57-ші мәжілісін «ҚДКБҚ» АҚ өткізу мақұлданды; • Қордың 2017 жылғы жылдық қаржылық есептілігі алдын ала бекітілді; • 2018 жылға арналған «ҚДКБҚ» АҚ Бизнес-жоспарына (жылдық бюджетке) өзгерістер бекітілді; • ХҚЕС 9 бойынша қаржы құралдарын есепке алу бөлігінде қордың есеп саясатына өзгерістер мен толықтырулар бекітілді; • Инвестициялауға рұқсат етілген қаржы құралдарының, шетел валютасында номинацияланған қаржы құралдарының тізбесінен алып тастау бөлігінде «ҚДКБҚ» АҚ -ның инвестициялық саясаты мен инвестициялық стратегиясына өзгерістер мен толықтырулар бекітілді; • 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қазақстан Республикасының жаңа Салық кодексінің қолданысқа енгізілуіне байланысты «ҚДКБҚ» АҚ-ның салықтық есеп саясаты жаңа редакцияда бекітілді; • 2012-2016 жылдарға арналған «ҚДКБҚ» АҚ Даму жоспарын орындау бойынша есеп бекітілді (2017 үшін), 2017-2021 жылдарға арналған Қордың Даму жоспарына түзетулер енгізілді; • «ҚДКБҚ» АҚ-ның 2019 жылға арналған Бизнес-жоспары (жылдық бюджеті) бекітілді.	

1 2019 жылдың 17 сәуірінен бастап Акционердің құзыретіне жатқызылған барлық мәселелер бойынша шешімдерді ҚРҰБ Төрағасының орынбасары Биртанов Есжан Амантаевич қабылдайды

2 2019 жылдың 15 мамырынан бастап Қордың жаңа төрағасы болып Баймағамбетов Ақылжан Маликович тағайындалды

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ Консультативтік кеңесі

«ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесі - бұл депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы банктердің мүдделерін білдіретін және олардың өкілдерінен құрылған алқалы консультативтік орган.

Консультативтік кеңестің алдында мынадай негізгі міндеттер тұр:

- қатысушы-банктер тұрғысынан Қазақстан Республикасындағы депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесін жетілдірудің негізгі бағыттары бойынша ұсыныстарды әзірлеу және қарау;
- «ҚДКБҚ» АҚ Директорлар кеңесінің қарауына ұсынылатын қосылу шартына өзгерістер мен толықтырулар жобаларын, міндетті күнтізбелік, қосымша және төтенше жарналарды және Қордың басқа да актілерін төлеу тәртібі мен мөлшерін анықтау ережесін алдын ала қарау;
- Қордың Директорлар кеңесіне мерзімдік негізде шығарылатын жеке тұлғалардың жаңадан тартылатын депозиттері бойынша сыйақының ең жоғары мөлшерлемесінің мөлшерін алдын ала қарау;
- қатысушы банктердің қосылу шарты шеңберінде өз міндеттемелерін орындауы барысында туындауы мүмкін түсініспеушіліктерді, дәлсіздіктер мен қайшылықтарды жою бөлігінде ұсыныстар әзірлеу;
- қатысушы банктердің қосылу шартында көзделген өз міндеттемелерін орындамауының ықтимал жағдайларының жолын кесу бөлігінде, оның ішінде жарналар мен айыппұлдарды төлеу бойынша ұсынымдар әзірлеу.

«ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесінің мүшелері жыл сайын депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесіне қатысушы банктердің қорытынды отырысында сайланады. Консультативтік кеңестің төрағасы Кеңес мүшелерінің арасынан жыл сайын сайланады. 2018 жылы Консультативтік кеңестің төрағасы болып «Қазақстан Халық Банк» АҚ өкілі сайланды.

2018 жылы «ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесінің құрамына депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы он банктің өкілдері кірді:

1) «Қазақстан Халық Банкі» АҚ (Консультативтік

кеңестің төрағасы);

2) «Forte Bank» АҚ;

3) «Kaspi Bank» АҚ»;

4) «Еуразиялық банк» АҚ»;

5) «Банк ЦентрКредит» АҚ»;

6) «Казкоммерцбанк» АҚ»;

7) «Цеснабанк» АҚ»;

8) «Сбербанк» АҚ ЕБ;

9) «АТФБанк» АҚ»;

10) «Банк ВТБ (Қазақстан)» АҚ ЕҰ.

2018 жылғы қарашада «ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесі туралы Ережеге өзгерістер бекітілді. Оған сәйкес 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап 10-нан 12-ге дейін «ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесінің қатысушы-банктерінің саны ұлғайтылды.

2018 жылғы «ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесі қызметінің қорытындылары

2018 жыл ішінде «ҚДКБҚ» АҚ Консультативтік кеңесінің 9 отырысы өткізілді, онда келесі негізгі мәселелер талқыланды:

- депозиттердің жаңа желісін енгізу және депозиттер бойынша сараланған шекті мөлшерлемені белгілеу бөлігінде шұғыл нарықтың болмауы мәселелері және реттеу шешімдері;
- жеке тұлғалардың жаңадан тартылған депозиттері бойынша ең жоғары сыйақы мөлшерлемесінің мөлшерін қарастыру;
- есептілікті жинау және айыппұл санкцияларын өзгерту процесін оңтайландыру;
- міндетті күнтізбелік, қосымша және төтенше жарналардың мөлшері мен төлеу тәртібін анықтау;
- ДКЖ қатысушы банктерде кепілдік берілген депозиттерді есепке алудың автоматтандырылған деректер базасының жаңадан тартылған депозиттер бойынша сыйақы ставкаларын есептеудің дұрыстығы мәніне банктерді тексеруді жүргізу бөлігінде Қордың талаптарына сәйкестігін белгілеу қағидаларына өзгерістер мен толықтыруларды қарау.

«ҚДКБҚ» АҚ Директорлар кеңесі банк секторының мүдделерін қозғайтын мәселелерді қарау кезінде Қордың Консультативтік кеңесінің ұстанымын ескере отырып шешімдер қабылдады.

2018 жылды сандармен және фактілермен көрсету

2017 ж. (2018 жылдың басында)
млрд теңге

2018 ж. (2018 жылдың соңында)
млрд теңге

НЕГІЗГІ (ТҮЙІНДІ) КӨРСЕТКІШТЕР

689,7	Қордың активтері	806,2
235,8	Жарғылық капитал	235,8
459,1	Қордың арнайы резерві	495,0
6,9%	Арнайы резервтің нақты деңгейі	6,9%
(қатысушы банктердегі жеке тұлғалардың депозиттік базасынан %)		
1,0%	Арнайы резервтің нақты деңгейі	1,0%
(ЖІӨ %)		
99,7%	кепілдік шегінде ашылған жеке тұлғалардың шоттарының %	99,7%
35,1	Қатысушы банктердің бір жылдағы күнтізбелік жарналары	31,5
38,6	Инвестициялық кіріс	44,5

ДЕПОЗИТТЕРГЕ КЕПІЛДІК БЕРУ ЖҮЙЕСІ

30	Қатысушы - банктер саны	26
8 221	Қатысушы - банктердегі жеке тұлғалардың депозиттері	8 765
+4%	Депозиттік базаның жылдық өсімі	+7%

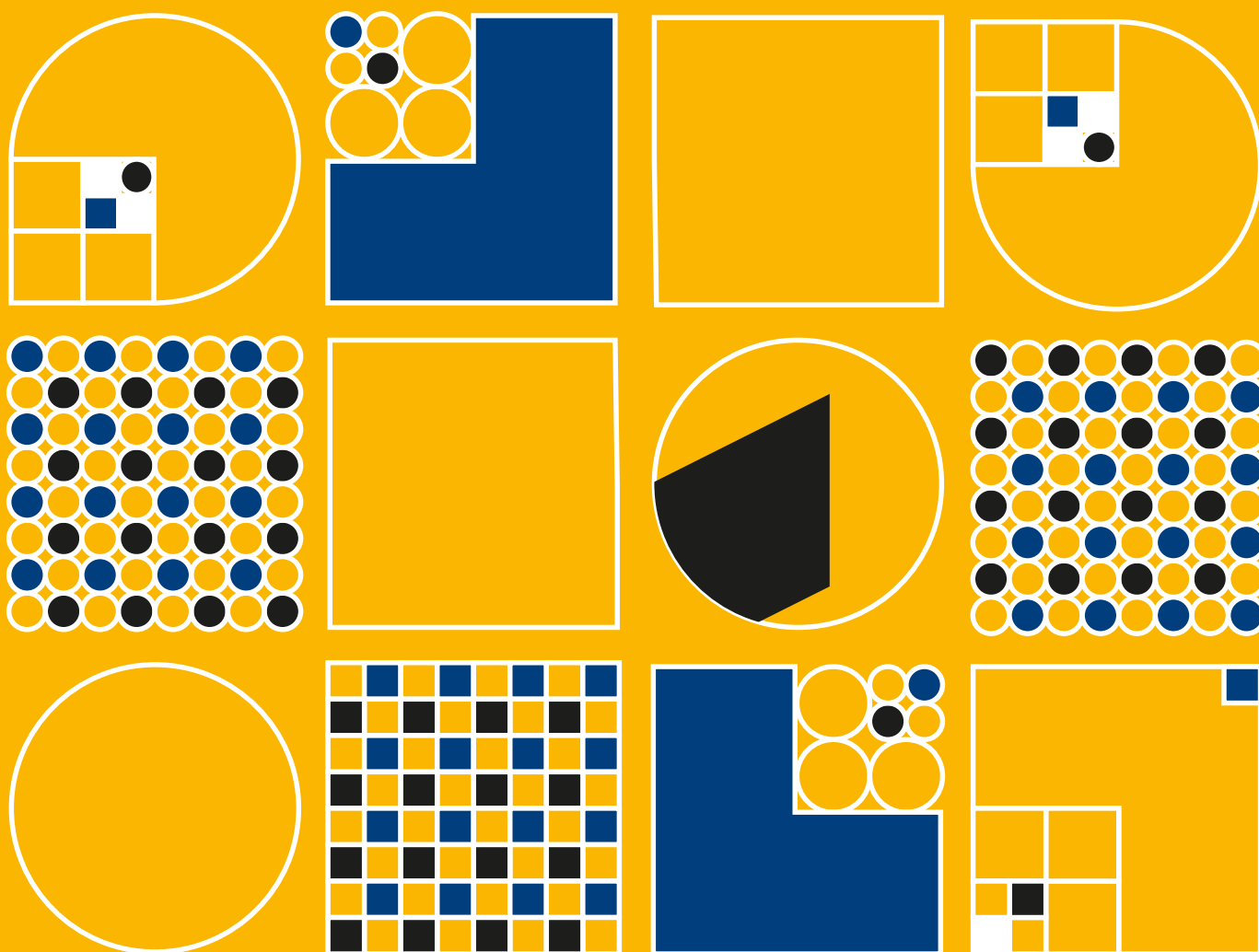
КЕПІЛДІК БЕРІЛГЕН ӨТЕМДІ ТӨЛЕУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2	Таратылатын банктердің саны	5
31	Кепілдік берілген өтем алған жеке тұлғалардың саны	2 688
0,03	Төленген кепілдік берілген өтем сомасы	12,7

II. 2018 жылы депозиттік нарықтың даму үрдісі

2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша банктер депозиттерінің жиынтық көлемі 8,8 трлн. теңгені құрады. 2018 жылдың басында жеке тұлғалардың депозиттерінің көлемі 8,2 трлн. теңгені құрады. Бір жылғы депозиттердің өсімі 543,9 млрд теңгені немесе 6,6% -ды құрады. Депозиттік базаның ұлғаюы депозиттердің теңгелік бөлігінің өсуіне байланысты: 2018 жылы теңгедегі депозит-

тер 671,8 млрд. теңгеге (+17,2%) өсті. «Цеснабанк АҚ («First Heartland Jysan Bank» АҚ) және «Qazaq Banki» АҚ, «Астана Банк» АҚ, «Қазақстан Эксим-банк» АҚ лицензиясынан айырумен байланысты 2018 жылдың үшінші тоқсанын қоспағанда, теңге депозиттері барлық 2018 жыл ішінде тұрақты өсімді көрсетті.

II. 2018 жылы депозиттік нарықтың даму үрдісі

2.1. Депозиттік нарық

Есепті жылы теңгедегі депозиттердің ұлғаюының негізгі факторы валюталық салымдарды айырбастау болды, ол мынадай себептерге байланысты болды: ұлттық валютадағы депозиттердің жоғары нақты табыстылығы аясында валюталық салымдардың төмен кірістілігі (1% - дан аспайтын), сондай-ақ жинақ валютасын таңдау кезінде айқындаушы фактор ретінде айырбастау бағамының мәнінің төмендеуі. Нәтижесінде айырбастау 671,8 млрд. теңгені құрады (1-сурет). Сонымен қатар¹, 2018 жылы халықтың табысы 7,9% - ды құрады. Валюталық салымдарды теңгемен депозитке айырбастау үдерісі экономиканы долларландыру саясаты кезеңінде басталды және 2018 жылдың басына

дейін белсенді жалғасты. Айырбастау нәтижесі жаппай сектор салымшылары арасында барынша айқын болды (халықтың барлық шоттарының 99,9% - ға орналастырылған салымдар 20 млн. теңгеге дейін қоса алғанда). Ірі салымдар сегментінде 50 млн. теңгеден және одан жоғары айырбастау төмен болды. 2018 жылдың соңынан бастап валюталық салымдардың теңгемен ағу үдерісі баяулап, ірі валюталық салымдардың 50 млн. теңгеден азайғаны байқалды. Валюталық қайта бағалауды есепке алмағанда шетел валютасындағы депозиттердің таза жылыстауы 800,8 млрд. теңгені құрады. Валюталық қайта бағалауды есепке алмағанда жеке тұлғалардың жиынтық депозиттік базасының таза жылыстауы 129,0 млрд. теңгені құрады.

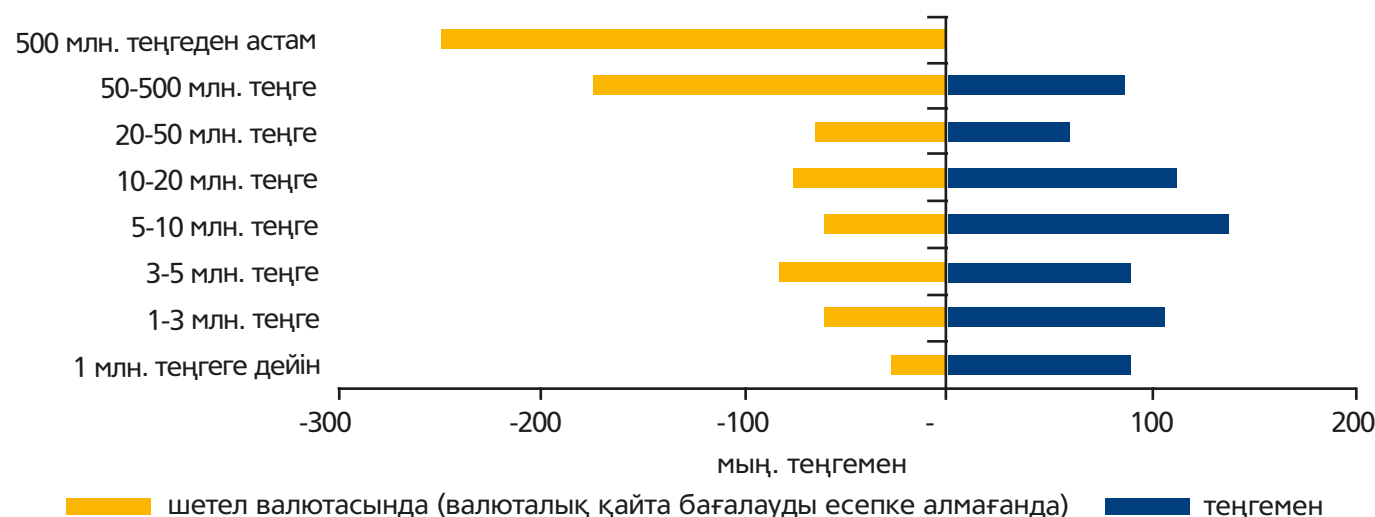
1 сурет – Валюта бойынша депозиттердің түсімі мен жылыстауы

Шетел валютасындағы ірі салымдардың жиынтық сомасы қысқарды, өйткені 2018 жылға қарай жоғары мөлшерлемелер кезеңінде жасалған осындай валюталық

салымдар бойынша шарттардың мерзімдері аяқталды (2-сурет). Осыған байланысты инвесторлардың бір бөлігі өз капиталын баламалы қаржы құралдарына аударды.

2 сурет – 2018 жылғы валюта мен деңгейлер бойынша түсім мен жылыстау

¹ ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері бойынша орташа айлық номиналды жалақы мөлшері

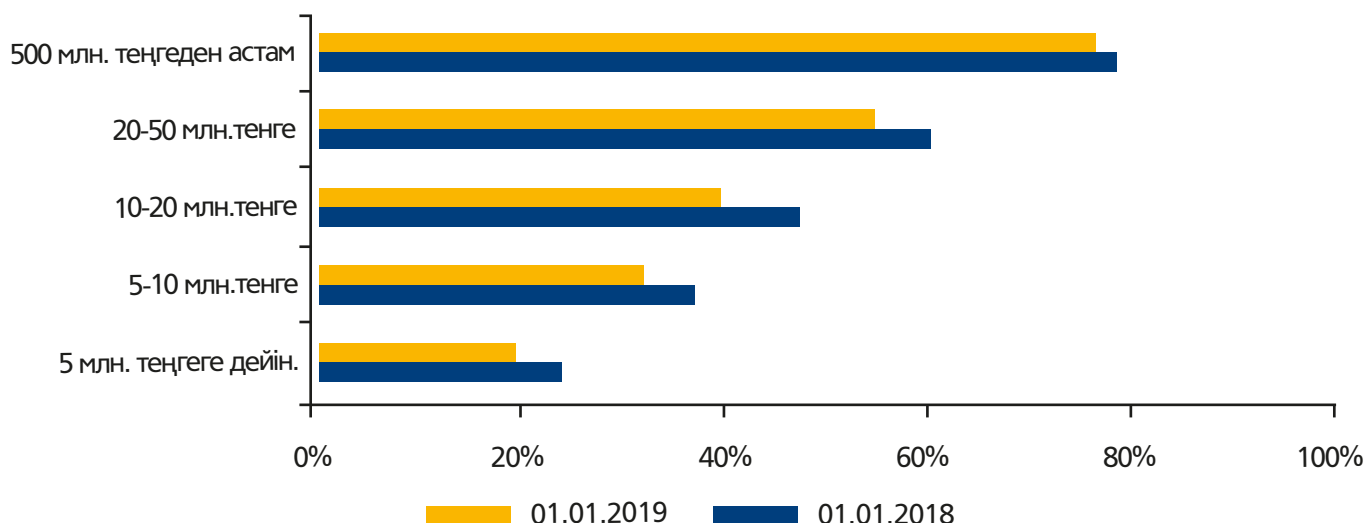
2.2. Депозиттік базаны долларсыздандыру

2017 жылдың желтоқсанында экономиканы қаржылық долларландыру деңгейін төмендету бойынша шаралар шеңберінде жеке тұлғалардың валюталық депозиттері бойынша ұсынылатын ең жоғары мөлшерлеме 1,5%-дан 1%-ға дейін төмендетілді. Валюталық салымдардың тартымдылығын төмендету және теңге мен шетел валютасындағы ең жоғары мөлшерлемелер арасындағы үлкен дифференциал (13 т.т.) елеулі сыртқы макроэкономикалық күйзелістердің болмауы аясында депозиттердің долларлануына оң әсер етті. Депозиттерді долларландырудың жалпы деңгейі 2018 жылы 52,4% -дан

47,7% - ға дейін төмендеді.

Жеке тұлғалардың депозиттерін долларландыру біркелкі емес және депозиттік нарық сегментіне байланысты ерекшеленеді. 2018 жылдың соңында жаппай сегменттегі депозиттер көлемінің 74%-ы теңгемен, ал шоттар саны бойынша - 95%-ы орналастырылды. Осылайша, жаппай сегменттегі салымдарды долларландыру бойынша шаралар тиісті әсер етті. Ірі салымшылар (50 млн.теңгеден астам салымдармен) бұрынғыша шетелдік валютада жинақ сақтауды жөн көрді: 2018 жылдың соңында ірі салымдардың долларлану деңгейі 77%-ды құрады (3-сурет).

3 сурет – Салымдардың әртүрлі деңгейлеріндегі долларландыру

2.3. Қорландырудың тұрақты базасын қалыптастыру

Қазақстандық банк секторын қорландырудың тұрақты базасын қалыптастыру және экономиканы орта және ұзақ мерзімді кредиттеу бойынша банктердің мүмкіндігін ұлғайту үшін жағдай жасау мақсатында 2018 жылы екінші деңгейдегі банктерде депозиттік өнімдердің жаңа желісі енгізілді. Қазақстан Республикасының заңнамасына депозиттердің сапалы мерзімдік нарығын қалыптастыруға қатысты түзетулер енгізілді:

- 1) заңнамаға салымның (жинақ) жаңа түрін, сондай-ақ «мерзімділік талаптарына сәйкес келетін/сәйкес келмейтін депозит» және «мерзімінен бұрын алып қойғаны үшін ең төменгі айыппұл» реттеуші ұғымын енгізу;
- 2) талап ету салымдары бойынша сыйақы мөлшерінің жоғарғы шегі 0,1% деңгейінде белгіленген;
- 3) банктік салым кірістілігі базалық көрсеткіштің шамасына (Ұлттық Банктің базалық мөлшерлемесі, инфляция деңгейі, TONIA және TWINA мөлшерлемелері) байланысты құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар депозиттерді енгізу.

Депозиттік өнімдердің жаңа желісі 2018 жылдың 1 қаңырынан бастап халыққа қолжетімді болды. Жеке тұлғалардың теңгедегі салымдары мерзімді емес, мерзімді және жинақ салымдары ретінде жіктеле бастады. Ұзақ мерзімді емес салымдар төмен табыстылықпен сипатталады, бірақ сонымен бірге салымшыға кез келген сәтте өз депозитін алуға мүмкіндік бере отырып, барынша ұтқыр болып табылады. Мерзімді салымдар мерзімінен бұрын алынған кезде сыйақының ішінара жоғалуын көздейді, бірақ неғұрлым жоғары кірістілік береді. Ең жоғары кірістілікті салымшылар ақшаны жинақ салымына орналастыра отырып ала алады, ол бойынша ақшаны мерзімінен бұрын алуға жоғары талаптар көзделген. Жинақ салымдарының тартымдылығын арттыру үшін кепілдік мөлшері 15 млн. теңге деңгейінде белгіленді.

Бұрын қолданыста болған теңгедегі депозиттердің барлық түрлері бойынша ұсынылатын ең жоғары мөлшерлемелердің бірыңғай деңгейінің орнына ең жоғары мөлшерлемелер салымның мерзімдері (3, 6, 12 және 24 ай) және түрлері (мерзімінен бұрын алу шарттары-

на байланысты), толықтыру құқығы бойынша саралана бастады. Ең жоғары ұсынылатын мөлшерлемені есептеу үшін депозиттер бойынша нарықтық мөлшерлеменің мәні негіз болды. Ең жоғары мөлшерлеме спред көлеміне ұлғайтылған орташа нарықтық мөлшерлеме ретінде есептелетін болады. Сыйақы мөлшерлемесін белгілеуге сараланған тәсілді енгізу банктердің жеке тұлғалардың депозиттерін тарту кезінде пайыздық тәуекел мен өтімділік тәуекелін басқару жөніндегі мүмкіндіктерін ұлғайтуға бағытталды. Бұл тәсіл банктердің шамадан тыс пайыздық шығыстарына қатысты жағдайды реттеуге бағытталған.

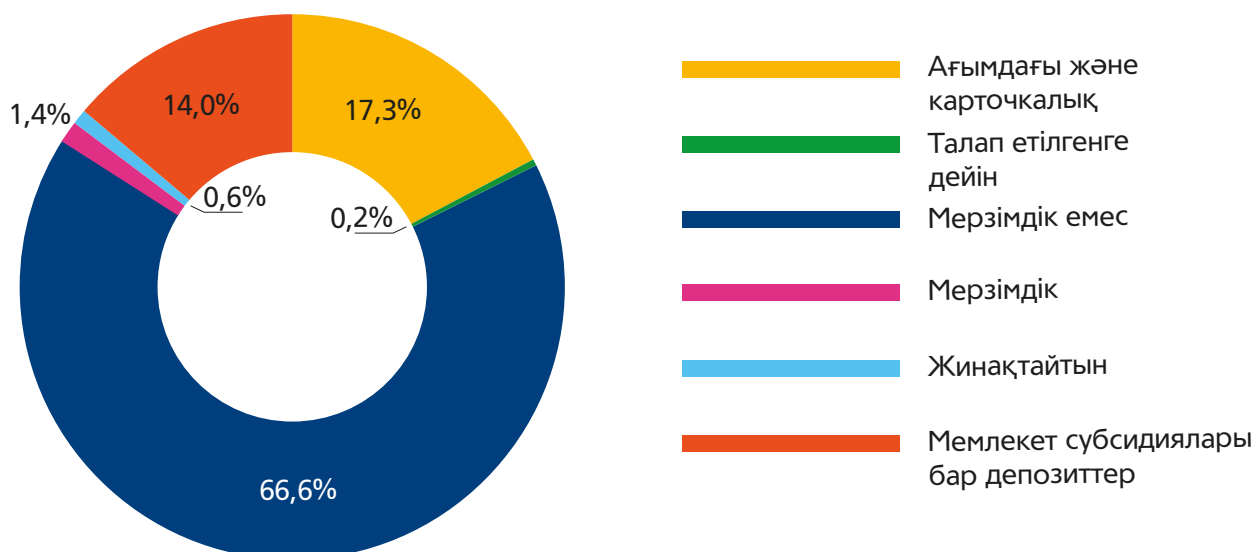
Жаңа депозиттер желісін енгізу банк нарығында қалыптасқан жағдайда қажетті қадам болды. 2018 жылдың басында жеке тұлғалардың депозиттік базасы іс жүзінде мерзімсіз депозиттерден тұрды, олар банктерді қорландырудың тұрақты базасы бола алмайды, өйткені олар іс жүзінде талап етуге дейінгі салымдар болып табылады. 2018 жылдың 1 қаңтарында теңгедегі депозиттердің 78,6%-ы мерзімді емес депозиттерде, 16,5%-ы - ағымдағы және карточкалық шоттарда, қалғандары - шартты депозиттер мен талап ету бойынша депозиттерде орналастырылған.

Жаңа депозиттік желіні енгізу қолайсыз нарықтық жағдайлар кезеңінде жүргізілгеніне қарамастан:

- теңгенің айырбас бағамының ұзақ уақыт әлсіреуі;
- халықтың жоғары инфляциялық және девальвациялық күтулері;
- ДКЖ үш банк-қатусышыны мәжбүрлеп тарату аясында банк жүйесіне деген сенімнің төмендеуі.

Осыған қарамастан, 2018 жылдың төртінші тоқсанының қорытындысы бойынша депозиттердің жаңа жіктелуіне сәйкес жинақ және мерзімді салымдарға 89,3 млрд.теңге тартылды. Осы салымдардың жартысынан астамы, атап айтқанда 56,6%-ы 6 айдан 12 айға дейінгі мерзімге, ал 33,5% - ы бір жылдан жоғары мерзімге орналастырылды. Салымшылар толықтыру құқығымен мерзімді депозиттерге және толықтыру құқығынсыз жинақ депозиттеріне артықшылық берді. Бірақ 2018 жылдың соңында теңгедегі депозиттер құрылымында әлі де мерзімі өтпеген салымдар басым болды (4-сурет).

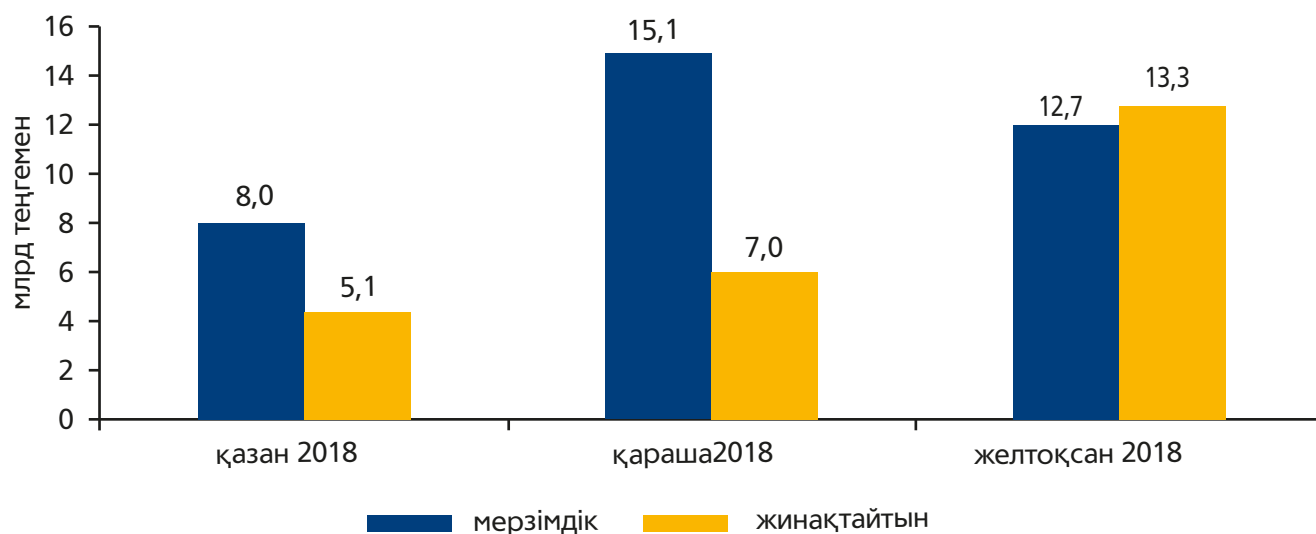
4 сурет – 2019 жылдың 01 қаңтарына депозиттер құрылымы теңгемен

Жинақ депозиттері бірте-бірте халықтың сенімі мен қызығушылығын жеңіп алды және одан әрі жеңу жалғасып келеді. Қазан айында жинақ депозиттеріне 5,1 млрд теңге тартылды. Жинақ салымдарын іске қосу басталғаннан бастап

алғашқы екі ай ішінде осы депозиттерді тарту өсімі теңгемен депозиттердің жалпы өсімінен айтарлықтай асып түсті және 2018 жылғы қарашада 37,7% -ды және 2018 жылғы желтоқсанда 91,2% -ды құрады (5-сурет).

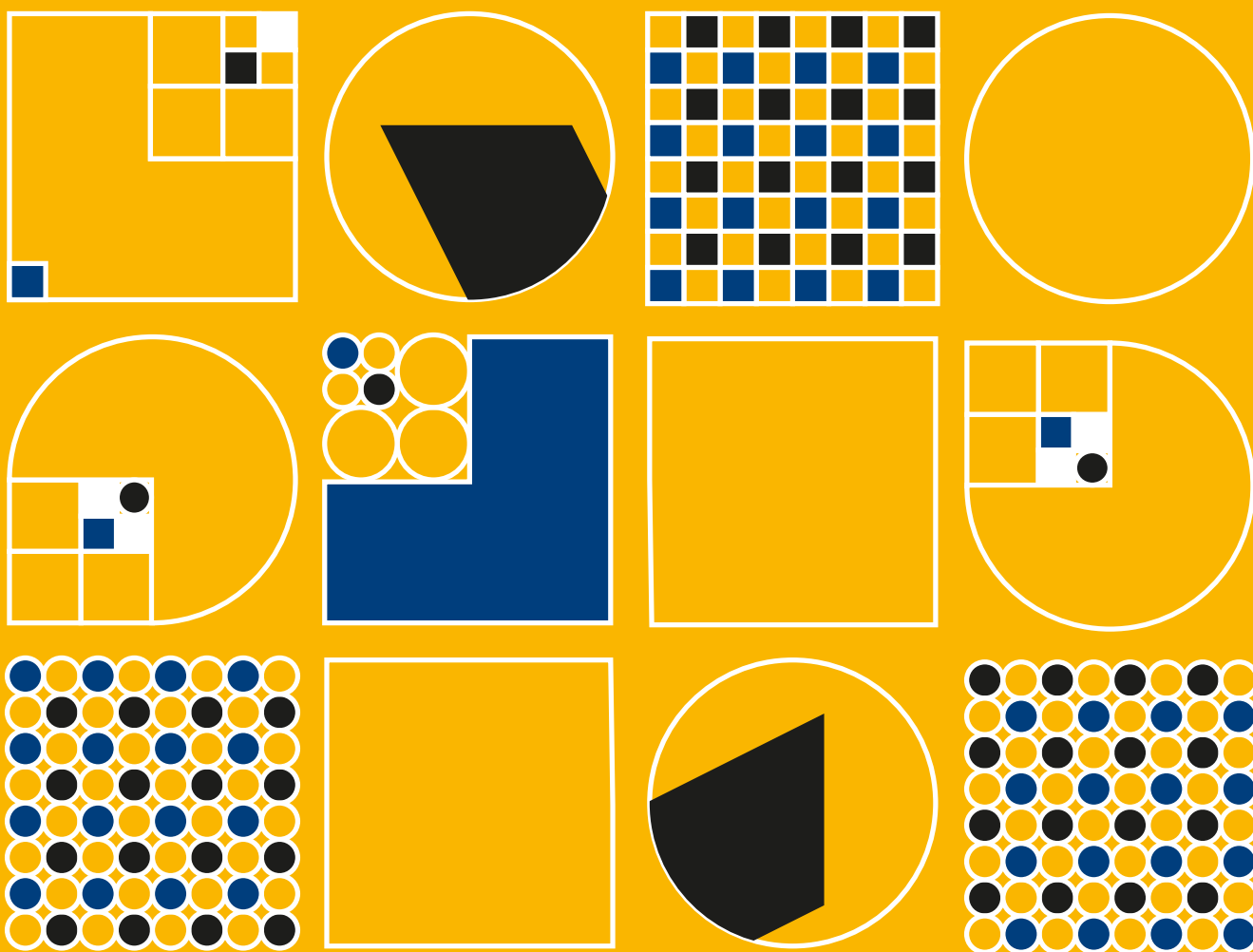
5 сурет – Теңгедегі депозиттердің жаңа түрлерін тарту

III. 2018 жылғы Қор қызметінің нәтижелері

2018 жылы 4 банк ДҚБЖ қатысушы-банктерінің тізілімінен шығарылды: «Qazaq Banki» АҚ, «Эксим-банк Қазақстан» АҚ, «Астана Банк» АҚ және «Каз-коммерцбанк» АҚ. 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай

бойынша ДҚБЖ-не «Al-Hilal» Ислам банк» АҚ және «Заман-Банк» Ислам банк» АҚ екі исламдық банктерден басқа Қазақстандағы қолданыстағы 28 екінші деңгейдегі банктердің 26-сы қатысады.

III. 2018 жылғы Қор қызметінің нәтижелері

3.1. Депозиттерге кепілдік беру жүйесінің тиімділігі

Қордың кепілдігімен жеке тұлғалар шоттарының барлық 100%, бұл ретте 2018 жылдың соңында толық көлемде – шоттардың 99,7% жабылады. Банк клиенттерінің – жеке тұлғалар саны 2018 жыл ішінде 28,6 млн-нан 32,7 млн. адамға дейін өсті – бұл халыққа бір уақытта бірнеше банктерде қызмет көрсетілетінін көрсетеді. Барлық шоттар бойынша нөлдік қалдықтары бар клиенттер санын есепке алмағанда, клиенттік базаның өсімі 1,1 млн адамды (5,3%) құрады.

Банктердің өз депозиторларына қарсы талаптарын ескере отырып, Қордың барлық банктер бойынша ықтимал болашақ міндеттемелерінің сомасы 4,0 трлн. теңге немесе 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша депозиттік базадан 45,5% құрады. Бұл көрсеткіш 2018 жылы 4,5 п.п. өсті, ол валюталық депозиттерді теңгемен депозиттерге айырбастаумен түсіндіріледі, олар бойынша қор кепілдігінің мөлшері жоғары, сондай-ақ депозиттік базаның жалпы көлеміне қатысты толық көлемде кепілдікке түсетін депозиттер көлемінің артуымен түсіндіріледі. Қор кепілдігінің көлемі бойынша аспайтын салымдарда жыл басында жеке тұлғалардың депозиттерінің

38,9%-ы, ал жыл соңында - 40,4% -ы орналастырылды.

2019 жылғы 1 қаңтарға жарғылық капитал мен инвестициялық кірістің 70% -ын ескере отырып, Қордың арнайы резервінде 604,5 млрд. теңге (\$1,6 млрд.) жинақталған, бұл халықтың депозиттерінің шамамен 7% -ын жабады.

Басқа елдермен салыстырғанда Қазақстан депозиттерге кепілдік беру жүйесінің жинақталған резервінің елеулі көлеміне ие: Қорды қаржылық қамтамасыз ету абсолюттік мәнде Португалия, Румыния, Чехия және Нидерланд (сәйкесінше, \$1,9 млрд., \$1,7 млрд., \$1,4 млрд. және \$1,1 млрд.) сияқты еуропалық елдердің деңгейімен салыстыруға болады. Басқа көрсеткіштік салыстыру - бұл арнайы резерв көлемінің елдің ЖІӨ-ге қатынасы. Қазақстанда бұл көрсеткіш 1,0% -ды құрайды; тұра сол көрсеткіш Португалияда 0,9%-ды, Румынияда 0,8%-ды, Чехияда 0,7%-ды, Нидерландта 0,1%-ды, АҚШ-та 0,5%-ды құрайды. Арнайы резервтің айтарлықтай көлемі Pay Vox+ сәйкес келетін Қордың ағымдағы мандатына байланысты, оған сәйкес Қор резерві негізінен депозиттер бойынша кепілдік берілген өтемді төлеуді жүзеге асыру үшін ғана пайдаланылады.

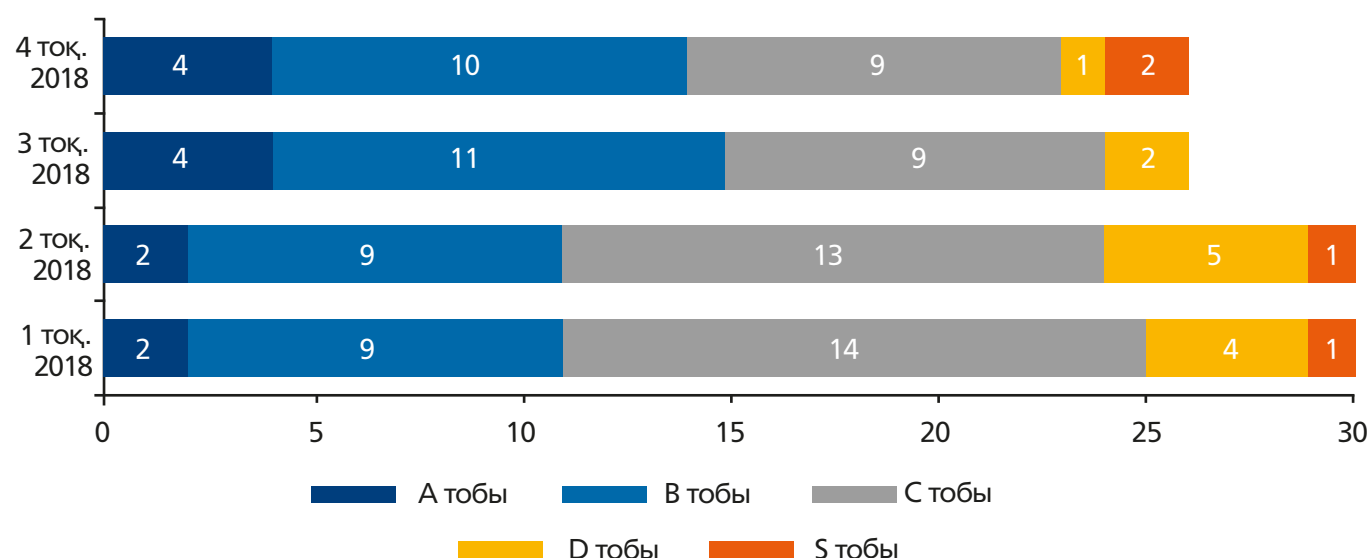
3.2. Арнайы резервті қалыптастыру

Қор ДҚЖ-не қатысушы банктердің күнтізбелік жарналарын есептеуді тоқсан сайын «БАТА» («БАТА» АЖ) қатысушы банктердің міндетті күнтізбелік жарналарының сараланған мөлшерлемесін есептеу жүйесі арқылы жүзеге асырады. Жарна мөлшері қатысушы-банктің қаржылық жағдайына және оның қызметінің тәуекел-бейінін бағалауға байланысты. Жүргізілген есеп айырысулардың қорытындылары бойынша қатысушы-банкке тиісті балл қойылады, олардың негізінде оның жіктеу тобы анықталады, олардың әрқайсысына өз жарна мөлшерлемесі сәйкес келеді: қаржылық тұрақтылық деңгейі неғұрлым төмен болса және банк тәуекелінің деңгейі жоғары болса, оның міндетті күнтізбелік жарнасының мөлшерлемесі соғұрлым жоғары болады.

Қатысушы банктердің күнтізбелік жарналарының жинақталған сомасы 2018 жылдың соңында 251,4 млрд. теңгеге жетті. Қатысушы банктер 2018 жылы төлеген күнтізбелік жарналардың жиынтық сомасы 31,5 млрд теңгеден асты. 2018 жылы қатысушы банктерден алынған жарна сомасы 2017 жылға қарағанда 3,9 млрд. теңгеге аз. Бұл 2018 жылы ДҚЖ қатысушы банктерінің саны қысқарғанымен бай-

ланысты. Бұдан басқа, есепті жылы 6 қатысушы банк өз позицияларының жақсаруына байланысты жарналардың төмен мөлшерлемелері бар топтарға ауысты. «А» тобының үлесі - 15,4% (4 банк), «В» тобының үлесі - 38,5% (10 банк), «С» тобының үлесі - 34,6% (9 банк), «D» тобының үлесі - 3,8% (1 банк) және «S» тобының үлесі - 7,7% (2 банк) болды (6 – сурет, 1-кесте).

6 сурет – «БАТА» АЖ жіктелу топтары бойынша ДҚЖ қатысушы-банктерінің бөлінуі

1 кесте. Міндетті күнтізбелік жарналар мөлшерлемесі

Жіктеу тобы	A	B	C	D	E	S
Қатысушы банктің күнзбелік жарнасының мөлшерлемесі (қатысушы банктің жеке тұлғаларының барлық депозиттері сомасының % ы)	0,04	0,08	0,11	0,19	0,38	0,50
Жіктеу тобына жатқызылған, қатысушы банктердің саны	4	10	9	1	0	2

Активтерді инвестициялау

2018 жылдың соңында Қор активтерін инвестициялау 806,2 млрд теңгені құрады, оның ішінде арнайы резерв активтері – 553,4 млрд теңге. Қор активтерін инвестициялаудың негізгі мақсаттары активтердің сақталуын қамтамасыз ету және активтерді жоғалту тәуекелдерін азайту болып табылады.

Сондықтан қордың активтері «ВВ-/Ba3» төмен емес жоғары рейтингтері бар жоғары өтімді бағалы қағаздарға, оның ішінде ҚР ҚМ, ҚРҰБ ноталары, АҚШ үкіметінің облигациялары, ЕҚЖДБ, МҚҰ облигациялары, «Самұрық-Қазына «ҰӘҚ» АҚ, «KEGOC» АҚ, «Бәйтерек «ҰБХ» АҚ облигациялары орналастырылған.

2 кесте. - Қордың арнайы резерв портфелі

(млн.теңге)		
Атауы	31 желтоқсан 2018 жыл	Портфелдегі ФИ үлесі
ҚР ҚМ облигациялары	144 857,0	27%
ҚРҰБ ноталары	161 272,7	30%
ҚРҰБ-гі депозиттер	21 079,7	4%
АҚШ үкіметінің облигациялары	116 587,0	23%
ЕҚЖДБ, МҚҰ облигациялары	82 208,4	15%
Самұрық-Қазына «ҰӘҚ» АҚ, «KEGOC» АҚ, «Бәйтерек «ҰБХ» АҚ облигациялары	11 378,6	2%
Теңгемен орналастырылмаған ақша	0,6	0%
БАРЛЫҒЫ	537 384,0	100%

2018 жылғы қазанда инвестициялауға рұқсат етілген қаржы құралдарының, шетел валютасында номинацияланған қаржы құралдарының тізбесінен шығару бөлігінде Қордың инвестициялық стратегиясына өзгерістер енгізілді. Осы өзгерістер қордың кепілдік берілген өтемді тек ұлттық валютада ғана төлеуіне байланысты. Бұдан басқа, шетел валютасындағы бағалы қағаздар бойынша кірістілік 1-1, 5% - ды құрайды, ал теңгедегі бағалы қағаздар бойынша кірістілік 10% шегінде құрайды. Инвестициялардың тиімділігін арттыру үшін рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесінен халықаралық қаржы ұйымдарының Ислам облигациялары алынып тасталды және халықаралық қаржы ұйымдарының, Еуразиялық даму банкінің, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ, «KEGOC» АҚ, «Баспана ипотекалық ұйымы» АҚ облигациялары, сондай-ақ «ВВ-/Ba3» төмен емес кредиттік рейтингі бар өзге де субъектілердің облигациялары енгізілді.

ХҚЕС 9 енгізу

2018 жылы Ең үздік халықаралық тәжірибеге сәйкес Қор қаржы құралдарын жіктеу және бағалау, сондай-ақ резервті есепке алу бөлігінде есеп саясатын жетілдірді. Атап айтқанда, 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС 9 «Қаржы құралдары» стандартын қолдану үшін міндетті болды, осыған сәйкес күтілетін кредиттік шығындар негізінде қаржылық активтер мен міндеттемелердің құнсыздануына провизиялар қалыптастыру қажет.

Күтілетін шығындарды жабу үшін провизияларды бағалау және қалыптастыру сақтандырушыға сақтандыру жағдайы басталған кезде өз міндеттемелерін жедел орындауға мүмкіндік береді. Қор «Делойт» ЖШС-мен бірлесіп кепілдік берілген өтемді төлеумен байланысты қаржылық кепілдіктерді жабу үшін резервті есептеу әдістемесін (1-әдістеме) және қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік шығындарды есептеу әдістемесін (2-әдістеме) әзірледі. 1-әдістеме әрбір жеке қатысушы банк бойынша дефолт ықтималдығын және банктерді мәжбүрлеп тарату процесінде Қор Төлеген қаражатты қайтаруды ескере отырып, қалпына келтірілмейтін ресурстардың үлесін бағалау жолымен анықталатын күтілетін кредиттік шығындардың мөлшерін бағалауға мүмкіндік береді. Дефолт ықтималдығы өткен сақтандыру оқиғаларымен неғұрлым корреляцияланатын сандық және сапалық көрсеткіштерді пайдалана отырып, Тарихи деректер негізінде бағаланады. 2-әдістеме бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралдары үшін кредиттік тәуекелдің өзгеру мәнділігін бағалауға және олардың құнсыздануын есептеуге мүмкіндік береді. Осыған байланысты Қордың күтілетін кредиттік шығындары 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 20,6 млрд.теңге, активтер бойынша – 94,8 млн. теңге, ал 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша тиісінше 55,9 млрд. теңге және 175,7 млн. теңге мөлшерінде міндеттемелер бойынша анықталды.

3.3. Банктерді тарату және кепілдік берілген өтем төлеу

Банктерді тарату

2018 жылы «Казинвестбанк» АҚ және «Delta Bank» АҚ-ны мәжбүрлеп тарату басталды, тиісінше 2016 және 2017 жылдары банк операцияларын жүргізуге берілген лицензиялары кері қайтарылып алынды, сондай-ақ ДҚЖ-не қатысушы үш банктің лицензиялары кері қай-

тарып алынды: «Qazaq Banki» АҚ, «Астана Банкі» АҚ және «Эксімбанк Қазақстан» АҚ. Бұдан басқа, 2005 жылғы қарашада басталған «Наурыз Банк Қазақстан» АҚ мәжбүрлеп тарату процесі аяқталды. 2018 жылдың соңындағы жағдай бойынша барлығы 5 Банк мәжбүрлеп тарату процесінде болды және 2 банк бойынша оларды тарату туралы сот шешімінің заңды күшіне енуі күтілуде.

3 кесте. - Таратылып жатқан банктердің салымшыларына кепілдік өтеу сомасы

	Лицензиядан айыру күні	Сот шешімінің күні	Сот шешімінің заңды күшіне енген күні	Салымшылардың жалпы саны	Салымшыларға кепілдік берілген өтем сомасы (млн теңге)
«Наурыз Банк Қазақстан» АҚ	02.06.2005	16.11.2005	02.12.2005	163 504	772, 1
«Валют-Транзит Банк» АҚ	26.12.2006	13.02.2007	01.03.2007	267 285	18 340,9
«Казинвест Банк» АҚ	27.12.2016	18.08.2017	24.01.2018	70	2,1
«Delta Bank» АҚ	03.11.2017	13.02.2018	25.04.2018	2 402	158,1
«Qazaq Banki» АҚ	28.08.2018	24.10.2018	12.12.2018	18 001	20 501,2
БАРЛЫҒЫ				451 262	39 774,4

2018 жылы тарату комиссияларының жұмысындағы Қордың рөлі өсті. 2018 жылдың соңындағы жағдай бойынша Қор қызметкерлері «Валют-Транзит Банк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq Banki» АҚ-ның тара-

туына қатысты, оның ішінде, тарату комиссияларының басшылары ретінде, сондай-ақ «Қазақстан Эксімбанкі» АҚ және «Астана Банкі» АҚ уақытша әкімшіліктерінің құрамына кірді.

4 кесте. - Есепті жылдың соңындағы жағдай бойынша Қордың тарату комиссияларына мынадай талаптар қойылды:

	Қордың тарату комиссияларына қойылатын талаптарының сомасы		Тарату комиссияларымен қанағаттандырылды	
	кепілдік берілген өтемнің төленген (төленетін) сомалары бойынша	төленбеген міндетті күнтізбелік жарналар, төлем мерзімін өткізіп алғаны үшін тұрақсыздық айыбы (олар болған кезде)	кепілдік берілген өтемнің төленген (төленетін) сомалары бойынша	төленбеген міндетті күнтізбелік жарналар, төлем мерзімін өткізіп алғаны үшін тұрақсыздық айыбы (олар болған кезде)
«Наурыз Банк Қазақстан» АҚ	772,1	5,9	772,1	-
«Валют-Транзит Банк» АҚ	18 340,9	28,1	9 813,0	-
«Казинвест Банк» АҚ	2,1	8,4	2,1	0,2
«Delta Bank» АҚ	158,1	1,7	158,1	-
«Qazaq Banki» АҚ	20 501,2	145,7	-	-
БАРЛЫҒЫ	39 774,4	189,8	10 745,2	0,2

Осылайша, 2019 жылдың 01 қаңтарына кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша тарату комиссияларына қойылатын Қордың талаптары:

- «Валют-Транзит Банк» АҚ бойынша 49% (2018 жылы 155 млн. теңгеге);
 - «Қазақстан Наурыз Банкі» АҚ, «Казинвестбанк» АҚ және «Delta Bank» АҚ бойынша толық көлемде қанағаттандырылды.
- Сондай-ақ, «Казинвестбанк» АҚ бойынша 146 мың тең-

геге төленбеген күнтізбелік жарналар бойынша талаптар ішінара қанағаттандырылды.

Кепілдік өтемін төлеу

2018 жылы «Казинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ таратылатын банктерінің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу басталды. «Qazaq Banki» АҚ таратылатын банктің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу қатысушы-банк «Банк ВТБ (Қазақстан)» АҚ ЕҰ 2018

жылғы 24 желтоқсаннан бастап жүргізілді. Таратылатын банктердің салымшылары үшін төлемдердің жедел, ыңғайлы және қауіпсіз процесін қамтамасыз ету үшін Қор операциялық мәселелерді жан-жақты талқылау және шешу үшін агент -банктермен тығыз байланыста болды, сондай-ақ ҚР Ішкі істер министрлігіне агент-банк бөлімшелерінің экипаждарымен күзетуді

және патрульдеуді күшейту бөлігінде және ҚР Денсаулық сақтау министрлігі банк-агенттің филиалдары мен бөлімшелеріне шұғыл шақыру жағдайына жедел ден қою мақсатында көмек көрсетуге тартылды. 2019 жылдың 1 қаңтар жағдайы бойынша таратылатын банктердің салымшыларына төленген кепілдік міндеттемелердің жалпы сомасы 31,2 млрд. теңгені құрады.

5 кесте. - Кепілдік өтемін төлеу

	Салымшылардың жеке тұлғалардың жалпы саны	Қордың міндеттемелері (млн теңге)	Төлем төлеуге өтініш берген салымшылар саны	Төлемдер сомасы (млн теңге)	Өтініш берген салымшылардың үлесі	Төлем дер үлесі
«Наурыз Банк Қазақстан» АҚ	163 504	772,1	3 639	679,9	2%	88%
«Валют-Транзит Банк» АҚ	267 285	18 340,9	63 227	17 914,8	24%	98%
«Казинвест Банк» АҚ	70	2,1	10	1,9	14%	91%
«Delta Bank» АҚ	2 686	158,1	192	70,0	8%	44%
«Qazaq Banki» АҚ	18 001	20 501,2	2 496	12 582,0	14%	61%
БАРЛЫҒЫ	451 546	39 774,4	69 564	31 248,6	15%	78%

3.4. Қоғаммен байланыс

Тиімді ақпараттық-түсіндіру жұмысы және халықтың депозиттер бойынша кепілдік туралы хабардар болу деңгейін арттыру – бұл «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның ұзақ мерзімді, маңызды міндеттерінің бірі. Депозиттерді сақтандыру жүйелерінің халықаралық қауымдастығының (IADI) депозиттерін сақтандырудың тиімді жүйелері үшін негіз қалаушы принциптеріне сәйкес салымшыларды қорғау және қаржылық тұрақтылықты қолдау үшін депозиттерге кепілдік беру жүйесінің артықшылықтары мен шектеулері туралы қоғамды үздіксіз хабардар етуді қамтамасыз ету өте маңызды.

Қордың қызметі туралы халықты хабардар ету және 2017-2018 жылдары депозиттер бойынша кепілдік туралы хабардар етуді арттыру:

- 1) лицензиядан айыру және (немесе) 5 банкте өтемді одан әрі төлеу (ақпаннан желтоқсанға дейін);
- 2) жаңа депозиттік желіні іске қосу және қазақстандық нарықта жинақ салымдарының пайда болуы. Салымшыларды ақпараттандыру бірнеше бағыт бойынша жүзеге асырылды.

Банктермен ынтымақтастық

Бір жыл ішінде:

- Қормен депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы барлық банктердің бөлімшелерінде триплеттің таралымы (2 млн. дана) жүргізілген және бөлінген болатын;

- банктердегі менеджерлерді оқыту өткізілді.

Бұқаралық ақпарат құралдарымен қатынастарды дамыту

2018 жылы таратылған банктердің салымшыларына кепілдік берілген өтемді дайындау және төлеуді бастау кезінде Қор бұқаралық ақпарат құралдарында сот өндірісінің барысы, сот шешімдерінің болжамды мерзімдері туралы, төлемдердің жедел, ыңғайлы және қауіпсіз процесін қамтамасыз ету үшін төлем тәртібі туралы ақпаратты барынша толық жария етті. Бір жыл ішінде Қор лицензиясынан айырылған банктердегі ағымдағы жағдай туралы, салымшыларға өтем төлеудің басталуы мен барысы туралы 14 баспасөз релизін орналастырды; әрбір ақпараттық мәселе бойынша Қор өкілдерінің «Atameken Business Channel», «31 арна», «Хабар-24», «КТК», «Первый канал – Евразия», «Алматы» телеарналарына берген сұхбаты ұйымдастырылды. «Delta Bank» АҚ, «Qazaq Banki» АҚ, «Астана Банк» АҚ лицензиясынан айыру туралы белсенді жаңалықтар кезеңінде «Авторадио-Қазақстан» және «Қазақ радиосы» рейтингтік радио-станцияларында депозиттер бойынша кепілдік туралы ақпараттық роликтер орналастырылды. Жалпы шығу саны 738, жалпы хронометраж 250 минутты құрады.

Банктердің салымшыларын салымдардың жаңа жіктемесі туралы және қазақстандық депозиттік нарықта табыстылығы жоғары жинақ (қайтарып алынбайтын) салымдарының пайда болуы туралы хабардар ету шеңберінде тегін негізде және Қазақстан Республикасының

Ұлттық Банкімен ынтымақтастық кезінде «Депозиттің жаңа түрі» («Деловой Казахстан» газетінде орналастырылған), «Жеке тұлғаларға арналған депозиттер жеңіл, түсінікті, тиімді болды» («Казахстанская Правда» газетінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің арнайы жолағында орналастырылған) баптары орналастырылды. «Atameken Business Channel», «31 арна», «Хабар-24» телеарналарына сұхбат ұйымдастырылды; «Хабар-24» телеарнасындағы «Экономика» бағдарламасында Қор Төрағасымен жаңа депозиттік жүйеге арналған шығарылымда үлкен сұхбат ұйымдастырылды.

Депозиттік нарықта тұрақсыздық кезеңінде депозиттерге кепілдік беру жүйесінің тұрақтылығы туралы халықты хабардар ету үшін Kapital.kz іскерлік басылымда «Салымшылар үшін қауіпсіздік жастығын кім және қалай жасайды?» мақаласы дайындалды және орналастырылды. Сонымен қатар, VIII қаржыгерлер Конгресін өткізу кезінде Қор Қордың Төрағасы Н.А. Абдрахмановтың РФ салымдарын сақтандыру агенттігінің бас директоры Ю.О. Исаевтың және IADI Бас хатшысы Д.Уолкердің қатысуымен бұқаралық ақпарат құралдарының іскерлік өкілдері үшін брифинг ұйымдастырды: Kursiv.KZ, Kapital.

KZ, Prodengi.KZ. Брифингте лицензиядан айырылған банктер және салымшыларға одан әрі төлеу мәселелері, сондай-ақ депозиттік нарықтағы ағымдағы жағдай талқыланды. Брифингтің қорытындысы бойынша толық редакциялық материалдар шықты.

Банк салымшыларына кеңес беру

Жыл бойы Қор мамандары www.kdif.kz веб-сайтының чатына, «ыстық желіге» келіп түскен салымшылардың сұрақтарына жауап берді.

«Qazaq Banki» АҚ және «Астана Банк» АҚ салымшыларына толыққанды, үздіксіз кеңес беруді қамтамасыз ету үшін Қор 1460 қысқа нөмірі бойынша толық функционалды колл-орталықты іске қосты; операторларды жинау және дайындау жүзеге асырылды. Қор материалдары негізінде «Банк ВТБ-Қазақстан» АҚ ЕҰ, «Еуразиялық банк» АҚ агент банктердің колл-орталықтарының мамандарын оқыту жүргізілді.

Маусым айында @KDIF_ASK Телеграмм-чат іске қосылды, ол проблемалы банктердің салымшыларымен тұрақты негізде кеңес беруге және байланыс орнатуға мүмкіндік берді.

3.5. Қордың халықаралық ынтымақтастығы

IADI 2002 жылы Халықаралық есеп айырысу банкі (BIS) жанында Швецарияның Базель қаласында құрылды және халықаралық ауқымда қаржылық тұрақтылықты нығайту мақсатында депозиттерге кепілдік беру және проблемалы банктерді реттеу саласында депозиттерді сақтандыру ұйымдарының, елдердің орталық банктерінің және бүкіл әлем бойынша мүдделі халықаралық қаржы ұйымдарының тәжірибелік тәжірибемен және теориялық біліммен алмасу үшін беделді және тиімді халықаралық алаң, сондай-ақ дәстүрлі және ислам банктерінде орналастырылған депозиттерді сақтандыру саласында халықаралық стандарттарды белгілейтін кең танылған орган болып табылады. 2018 жылдың соңында IADI құрамына депозиттерді сақтандыру ұйымдарының 87 тұрақты мүшелері, 10 қауымдасқан мүшелері-орталық банктер немесе басқа да қаржылық реттеуші органдар, сондай-ақ Қауымдастықтың 14 серіктес ұйым кірді.

Қор 2003 жылдан бастап IADI тұрақты мүшесі болып табылады.

2018 жылы IADI шеңберінде талқылаудың негізгі бағыттарының бірі тұрақсыз қаржылық жағдайы бар банктермен жұмыс істеудегі депозиттерді сақтандыру жөніндегі ұйымдардың рөлі және қаржы секторындағы жүйелі дағдарыстарды азайту үшін шаралар қабылдау болды.

IADI жұмысы шеңберінде талқылаудың басқа маңызды бағыты тұтынушылардың құқықтарын қорғау және халықтың қаржылық сауаттылығын қалыптастыру тақырыбы болып табылады. Кепілдіктің болуы салымшылардың өз жинақтарын оның сенімділігі туралы ойланбастан кез келген банкке орналастыруына себеп болмауы тиіс. Сондықтан депозиттерді сақтандырушы ұйымдардың міндеті депозиттер бойынша кепілдік туралы ақпараттандыру ғана емес, сондай-ақ өз ақшаларын салу туралы шешімдер үшін халықтың жауапкершілігін арттыруға бағытталған түсіндіру жұмыстарын жүргізу болып табылады.

Халықтың қаржылық сауаттылығын арттыру мақсатында қор 2019 жылы мыналарға қатысты мәселелерге назар аударуды жоспарлайды: 1) жинақтарды орынды жоспарлау, 2) қаржылық тәуекелдерді түсіну және 3) банк пен депозитті таңдау кезінде басшылыққа алу қажет критерийлерді түсіндіру.

Жыл бойы Қор қызметкерлері IADI ұйымдастырған іс-шараларда Қазақстанның тәжірибесі туралы презентациялар жасады:

- 2018 жылдың наурыз айында Жапон депозиттерді сақтандыру корпорациясының (DICJ) 10-шы дөңгелек үстелінде Жапония, Киото қаласында «депозиттік белсенділік индексі коммерциялық банктердің қаржылық жағдайының жаңа индикаторы ретінде» тақырыбында;
- 2018 жылғы сәуірде Ханой қаласындағы IADI Азия-Тынық мұхиты өңірлік Комитетінің халықаралық конференциясында «БАТА» АЖ Қордың міндетті күнтізбелік жарналарының сараланған мөлшерлемелері жүйесін жетілдіру» тақырыбында;
- 2018 жылдың мамыр айында Түркия, Стамбул қаласында өткен IADI халықаралық конференциясында «Қазақстандағы дағдарыстарды басқару-

дың қолданыстағы жүйесі» тақырыбында.

Екіжақты ынтымақтастықты нығайту

Екі жақты ынтымақтастықты нығайту шеңберінде 2018 жылғы 17 сәуірде Қор мен Индонезиялық депозиттерді сақтандыру корпорациясы (IDIC) арасында өзара ынтымақтастық және ақпарат алмасу туралы Меморандумға қол қойылды. IDIC тәжірибесі Ислам банктеріндегі жинақтарды кепілдендіру бойынша Индонезияның тәжірибесін зерттеу бөлігінде Қор үшін қызықты.

Сондай-ақ, өзара ынтымақтастық туралы меморандумдар шеңберінде:

- 2018 жылдың ақпан айында Қор қызметкерлері Ресей Федерациясының салымдарын сақтандыру агенттігінде (ССА) тарату өндірісін ұйымдастыру бойынша ССА тәжірибесін зерделеу мақсатында Мәскеу қаласында тағылымдамадан өтті;
- 2018 жылдың қазан айында ССА өкілдері Қордың қызметкерлерін мәжбүрлеп таратылатын банктердің активтерін қайтару бөлігінде оқытуды жүргізу, депозиттер бойынша салымшыларға кепілдік берілген өтем төлеуді ұйымдастыру, халық арасында ақпараттық-түсіндіру қызметін жүргізу үшін Алматы қаласындағы Қорға келді;
- 2018 жылдың 2-3 тоқсанының ішінде Корей депозиттерді сақтандыру корпорациясымен (KDIC) кепілдік берілген өтемнің онлайн-төлемдерін енгізу арқылы салымшыларға кепілдік берілген өтемді Қордың төлеу жүйесін жетілдіруге бағытталған ұсыныстар әзірлеу бойынша жоба іске асырылды. 2018 жылдың соңында басталған таратылған банктердің салымшыларына төлемдер төлеу басталды, бұл мәселе өте өзекті екенін көрсетті. Бұл проблеманы шешу болашақта өз шоттарында аздаған ақша сомасы бар салымшылар өз салымдары бойынша қалдықтарды жинай алмайтын жағдайды болдырмауға мүмкіндік береді, бұл Қордың өз функцияларын орындамауына әсер етеді.

Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің салымдарын сақтандыру жүйелерін үйлестіру

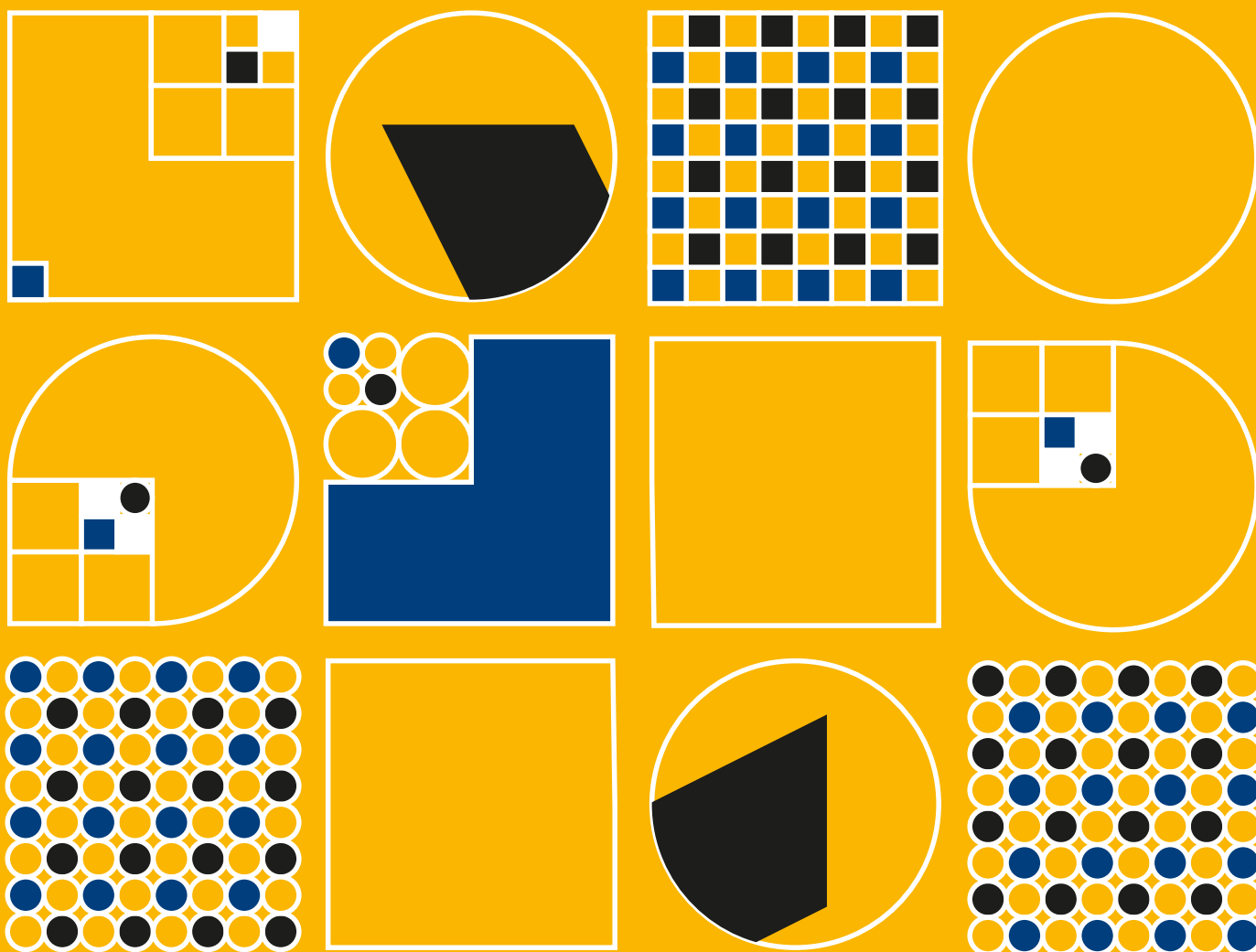
2018 жылғы қыркүйекте Қор Мәскеу қаласында Еуразиялық экономикалық одаққа (ЕАЭО) мүше мемлекеттердің салымдарын сақтандыру жүйесін

үйлестіру жөніндегі жұмыс тобының отырысына қатысты. 2014 жылдың 29 мамырындағы ЕАЭО туралы шарттың ережелеріне сәйкес, ЕАЭО мүше-елдері шеңберінде депозиттерге кепілдік берудің қолданыстағы моделі қандай да бір елдің аумағында тартылған барлық депозиттерге (осы елдің жеке банктері де, өз елінде жұмыс істейтін шетелдік банктердің филиалдары да) кепілдік беруді көздейді. Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіруі туралы келісімдерге байланысты Қазақстанда шетелдік банктердің филиалдарын ашу 2020 жылдың соңынан бастап заңнамалық деңгейде шешілетін болады. Осыған байланысты ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің салымдарын сақтан-

дыру жүйесін үйлестіру және ЕАЭО-ға мүше елдердің қаржы реттеушілері арасында ақпарат алмасу тетігін қалыптастыру бойынша жұмыс ерекше өзектілікке ие болады.

Отырыс барысында ЕАЭО мүше-мемлекеттердің салымдарын сақтандыру жүйелері бойынша бірыңғай деректер базасын және ЕАЭО мүше-мемлекеттердің салымдарын сақтандыру ұйымдары арасында жедел ақпарат алмасу тетігін құру бойынша бастамалар қалыптастырылды. ЕАЭО мүше-мемлекеттердің салымдарын сақтандыру жүйесін үйлестіру мақсатында ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қою туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

IV. 2019 жылға арналған перспективалық даму бағыттары

IV. 2019 жылға арналған перспективалық даму бағыттары

4.1. Қордың өкілеттіліктерін кеңейту

Қазіргі кезеңде Қордың Қазақстан қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысуы тиісті өкілеттіктің болмауына байланысты шектелген. Қор қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету жүйесінің қатысушысы бола отырып, банктердің уақытша әкімшілігі мен тарату комиссиясының, төлем қабілеті жоқ банктен басқасына (P&A) активтер мен міндеттемелерді беру операциясы бойынша субсидиялық төлеушінің немесе кепілдік өтемді төлеу көзінің құрамындағы өкіл ретінде дәрменсіз банктерді реттеу кезеңінде ғана қосылады, бұл ретте проблемалық банкті реттеу жөніндегі шешімдерге қатысу құқығынсыз. Сонымен қатар, Қор халық салымдарының кепілі ретінде банк мәжбүрлеп таратылған жағдайда бәрінен де көп тәуекелге ұшырайды. Банктерді мәжбүрлеп тарату туралы қабылданған шешімдер, оның ішінде ең аз шығындар негізінде негізделді. Алайда нақты жағдай керісінше көрсетеді – қор қаражаты толық мөлшерде қайтарылмайды, ал тарату процесінің ұзақтығын ескере отырып, экономикалық шығындар ұлғаяды. Банкті мәжбүрлеп тарату және соның салдарынан Қор кепілдік берілген өтемді төлеуі проблемалы банктерді реттеудің ең тиімді әдісі болып табылады. Қордың өкілеттіліктерін, оның ішінде проблемалық банктерді реттеу туралы шешімдер қабылдау кезінде Қордың қатысу құқығын беру бөлігінде кеңейту депозиттерге кепілдік беру жүйесінің қаражатын пайдалану кезінде ең аз шығындар әдісін (least cost method) енгізуге мүмкіндік береді, оған сәйкес банкті сауықтыру жөніндегі іс-шаралардың құны оны тарату кезіндегі шығыстардан жоғары болмауы тиіс.

4.2. Кепілдік берілген өтемді төлеу тетігін жетілдіру

Қалыптасқан практикаға сүйене отырып және қолданыстағы заңнамаға сәйкес банк лицензиясынан айырылған сәттен бастап депозиторлардың кепілдік берілген өтемді төлеуді күту кезеңі кемінде 4 айды (лицензияның қолданылуын тоқтата тұру және банк депозиттерді беру бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру кезеңін ескермегенде) құрайды, ол сот шешіміне шағымданған жағдайда бір есе ұлғаяды.

Депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеуді бастаудың қолданыстағы мерзімдері ұзақ болып табылады, халықтың жалпы қаржы жүйесіне және депозиттерге кепілдік беру жүйесіне деген сенімін жоғалту тәуекелін, әлеуметтік шиеленісті туындату бөлігінде, бұл өз кезегінде Қордың қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысу және салымшылардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау жөніндегі міндеттерді іске асыру тиімділігіне әсер етуі мүмкін.

Қор тәжірибесінен салымшылардың төлемді күту мерзімі (Банк лицензиясынан айырылған күннен бастап төлем басталған күнге дейінгі кезең) құрады: «Казинвестбанк» АҚ бойынша – 14 ай; «Delta Bank» АҚ бойынша – 6 ай; «Qazaq Banki» АҚ бойынша – 4 ай;

Қор банк барлық банк операцияларын жүргізуге лицензиясынан айырылған күннен бастап, яғни банкті мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген күннен айтарлықтай ертерек салымшыларға өтем төлеу басталатын мерзімді есептеуді ұсынады. Мұндай тәжірибе АҚШ-та, Еуропалық Одақ елдерінде, Ұлыбританияда, Кореяда, Сингапурда, Малайзияда қолданылады. ТМД елдерінде бұл тәсіл Ресей Федерациясы мен Беларусьта қолданылады.

Дәрменсіз банктің салымшыларына жинақ ақшаларды барынша жылдам қайтару дағдарыстық жағдайда банктің дефолты кезінде ықтимал шығындарға байланысты халықтың банк секторына деген сенімсіздігін және әлеуметтік шиеленісті төмендетуге мүмкіндік береді. Қор осы бағытта жұмыс жүргізуді жоспарлап отыр.

4.3. Кепілдік өтемді төлеуді автоматтандыру

Өтініш берген кезде және кепілдік берілген өтемді алған кезде қайта (қажет болған жағдайда) салымшының нақты қатысуы бойынша заңнама талаптары, сондай-ақ кепілдік берілген өтемді алған кезде қызмет көрсету арнасын таңдау бойынша салымшының құқықтарының шектеулілігі салымшы үшін қолайсыздық туғызбайды, сонымен қатар «ұйықтайтын шоттар» проблемасының себебі болып табылады. Ұйықтайтын шоттар банк клиенттері жиі талап етпеген аз өтеу сомасын білдіреді. Бұл ретте олар таратылатын банктің балансынан алып тастауға жатпайтынын ескере отырып, Қор кепілдік берілген өтемді толық көлемде төлеу жөніндегі өз міндеттемелерін орындай алмайды. Мысалы, «Qazaq Banki» АҚ салымшыларының 57%-ы 5 мың теңге шегінде, оның ішінде 40%-ы -1 мың теңгеден аспайды.

Депозиттер бойынша өтеудің ұсақ сомаларының талап етілмеу проблемасы басқа елдерде де кең таралған. Бұл проблеманы шешудің бірі кепілдік берілген өтемді онлайн төлеу жүйесін құру болып табылады. Мұндай жүйені енгізу салымшылардың кепілдік берілген өтемді алу рәсімін едәуір жеңілдетеді, бұл ретте бір мезгілде жүйенің уақтылығы, дұрыстығы және транспаренттілігі бөлігінде төлем процесін оңтайландыруға мүмкіндік береді.

Келесі жылы Қор кепілдік берілген өтемнің онлайн-төлемдерінің автоматтандырылған жүйесін зерделеу және енгізу бойынша жұмысты бастауды жоспарлап отыр.

4.4. Депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы банктердің тәуекел-бейінін бағалауды жетілдіру

Қор қатысушы банктердің сараланған жарна мөлшерлемесін есептеу әдістемесін жақсарту және дамыту бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізуде. Қаржы нарығындағы соңғы үрдістерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының банк заңнамасындағы өзгерістерді ескере отырып, Қор қатысушы банктердің тәуекел-бейінін бағалау тәсілін қайта қарау туралы шешім қабылдады.

Қор ДКБЖ қатысушы банктердің міндетті күнтізбелік жарналарының сараланған мөлшерлемесін есептеу әдістемесін қайта қарау кезінде IADI ұсынымдарын және Канада, Корея, Малайзия, Польша және т. б. сияқты депозиттерге кепілдік берудің дамыған жүйесі бар елдердің озық тәжірибесін ұстанады. Әдістемедегі өзгерістер Қор алатын банктердің қаржылық жағдайы туралы ақпараттың сапасын арттыруға бағытталған.

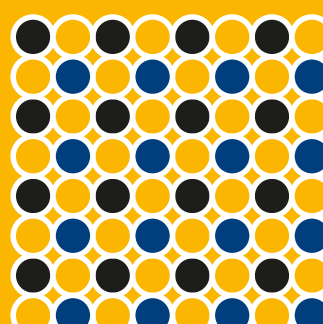
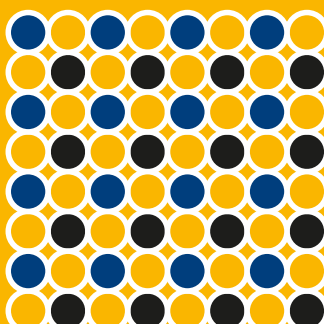
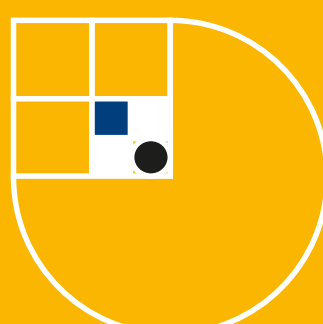
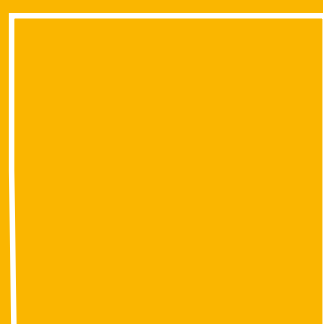
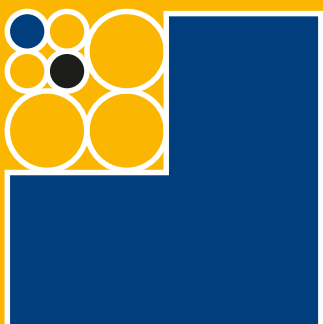
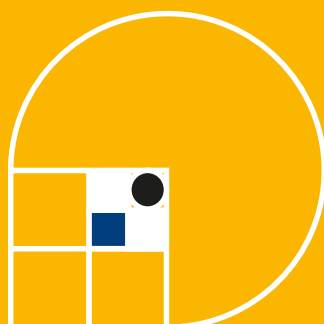
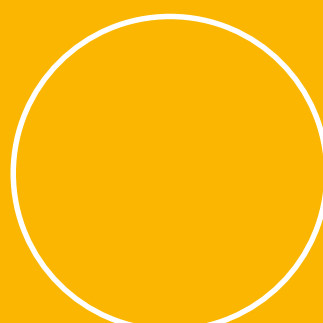
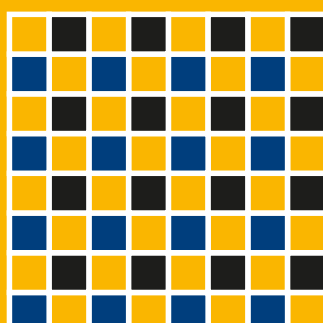
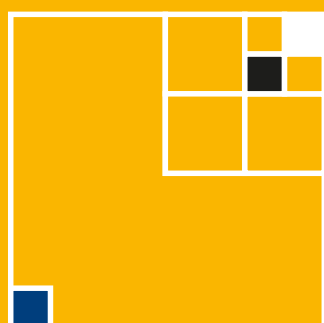
Уәкілетті органның екінші деңгейдегі банктерді қадағалау қызметінің нәтижелерімен интеграциялау есебінен әдістемені сапалы жақсарту мүмкіндігін қарау жоспарланып отыр. Банктердің қаржылық

жай-күйін, оның ішінде қадағалау органынан алынатын ақпарат есебінен бағалау әдістемесін жетілдіру қалыптастырылатын тәуекел резервтерінің қатысушы - банктердің бейініне сәйкестігін арттыруға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, бұл Қорға қатысушы - банктердің кредиттік тәуекелін неғұрлым ерте са-тыда арттыруды анықтауға мүмкіндік береді.

4.5. Қатысушы банктердің мәліметтері мен есептерін жинау процесін оңтайландыру

Қатысушы банктерден ақпарат жинау жөніндегі Қордың ағымдағы практикасы Қорға есептер беру кезінде банктер техникалық іркілістер, операциялық тәуекелдерді іске асыру және персоналдың қателіктері сияқты проблемаларға кезең-кезеңімен тап болатынын көрсетеді. Есептерді жинау және өңдеу процесі жалпы автоматтандырылмаған. Ұлттық банкпен бірлесіп Қор қатысушы банктерден Ұлттық Банктің бірыңғай платформасында барлық ақпаратты жинауды жоспарлап отыр. Бұл шаралар қатысушы-банктерден есептер көлемін қысқартуға, банктердің есеп толтыру кезіндегі қателіктерді азайтуға, алынатын мәліметтерді өңдеу сапасы мен жылдамдығын арттыруға мүмкіндік береді.

V. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

V. Қаржылық есептілік

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысы

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ акционеріне және басшылығына

Пікір

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік барлық маңызды қатынастарда «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ (бұдан әрі – Қор) 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелерін және көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысын халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Қордың қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, ол мыналарды қамтиды:

- 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп;
- көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп; - көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп;
- көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп;
- есеп саясатының негізгі ережелерін және өзге де түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, қаржылық есептілікке ескертту.

Пікірге негіздеме

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз біздің қорытындымыздың «қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлерінің Әдеп кодексіне сәйкес қорға қатысты тәуелсізміз. Біз СМСЭБ кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты болады. Өзге ақпарат жылдық есепті қамтиды (бірақ қаржылық есептілікті және осы есептілік бойынша аудиторлық қорытындыны қамтымайды). Қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз басқа ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділік білдіретін қорытынды бермейміз. Қаржылық есептілік аудитін жүргізумен байланысты біздің міндетіміз жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратпен танысу және бұл ретте аудит барысында алынған өзге ақпарат пен қаржылық есептілік немесе біздің білімдеріміз арасында елеулі сәйкессіздік бар ма және өзге де ықтимал елеулі бұрмалаушылықтар жоқ па деген мәселені қарау болып табылады. Егер басқа ақпаратқа қатысты біз жүргізген жұмыс негізінде осындай өзге ақпараттың Елеулі бұрмалануы бар деген қорытындыға келсек, біз бұл факт туралы хабарлауға міндеттіміз. Біз қорытындыда көрсету қажет фактілерді анықтадық.

Қаржылық есептілік үшін, корпоративтік басқару үшін жауап беретін басшылық пен тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-ке сәйкес осы қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады. Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық қорды таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген немесе қызметін тоқтатудан басқа, онда қандай да бір нақты балама болмаған жағдайларды қоспағанда, Қызметтің үздіксіздігі туралы жол беру негізінде есептілікті жасауға жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Қордың қаржылық есептілігін дайындау процесін қадағалауға жауапты болады.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілікте теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікіріміз бар аудиторлық қорытынды шығаруда орынды сенімділік алудан тұрады. Ақылға қонымды сенімділік жоғары сенімділік болып табылады, бірақ ХАС сәйкес жүргізілген аудит бар болған жағдайда Елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайды деген кепілдік болып табылмайды. Бұрмалаулар теріс

пиғылды әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, елеулі деп есептеледі. ХАС сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пікірді қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Бұдан басқа біз мыналарды орын-даймыз:

- теріс пиғылды әрекеттер немесе қателер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалау тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз. Теріс пиғылды іс-әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау қатесі нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау қатесіне қарағанда, теріс пиғылды іс-әрекеттер сөз байласу, жалған сөз байласу, қасақана өткізу, ақпаратты бұрмалау немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;

- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінуді аламыз;

- басшылықтың Қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдарды қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде оқиғалар мен жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар ма, соның нәтижесінде Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән туындауы мүмкін деген қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық қорытындыда қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті ашуға назар аударуымыз керек немесе, егер мұндай ақпаратты ашу тиісті емес болса, біздің пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындылар аудиторлық қорытындының күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе шарттар Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;

- жалпы қаржылық есеп беруді, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есеп берудің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды дұрыс ұсыну қамтамасыз етілетіндей етіп ұсынатындығын бағалауды жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың мәліметтеріне, басқаларымен қатар, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

3 сәуір 2019 жыл
Алматы, Қазақстан

Бекітілді:

Дана Іңқарбекова
«ПрайсуотерхаусКуперс»
ЖШС Басқарушы директоры
(Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің 1999 жылғы
21 қазандағы №0000005 бас
мемлекеттік лицензиясы)

Қол қойылды:

Айгүл Ахметова Аудитор-
орындаушы, Директор
(аудитордың 2012 жылғы 27
тамыздағы № 00000083 біліктілік
күәлігі).

Қол қойылды:

Адам Целински Аудит бойынша
тапсырманың жетекшісі Аудиторлық
қызметтер серіктесі (дипломды
бухгалтерлер институтының
сертификаты № 2647000; 2016 жылғы
1 шілдедегі #30-16 арнайы сенімхаты).

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның Қаржылық жағдай туралы есеп

	(мың. теңгемен)		
	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	2017 жылғы 01 қаңтар (қайта есептелген)
Активтер			
Ақшалай қаражаттар және ақшалай қаражатының баламалары	35 030 860	176 839 706	64 459 519
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	764 866 793	-	-
Сатуға арналған қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар	-	506 377 544	514 593 726
Дебиторлық берешек	5 726 800	5 538 770	3 638 133
Өзге активтер	521 827	915 054	914 417
Материалдық емес активтер	9 808	11 712	12 243
Негізгі құралдар	29 547	37 097	33 273
Активтер барлығы	806 185 635	689 719 883	583 651 311
Міндеттемелер			
Бағалау міндеттемелері	55 963 528	20 517 849	11 464 769
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	8 001 574	-	-
Өзге міндеттемелер	1 478 332	93 398	614 843
Міндеттемелер барлығы	65 443 434	20 611 247	12 079 612
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	235 794 400	235 794 400	214 358 600
Бөлінбеген пайда	7 574 825	4 453 805	4 084 503
Бағалы қағаздарды сату үшін қолда бар қайта бағалау тапшылығы	-	(32 418 847)	(44 067 323)
Эмиссиялық кіріс	133	6	-
Арнайы резерв	495 014 899	459 135 686	395 247 203
Өзге де резервтер	2 357 944	2 143 586	1 948 716
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ БАРЛЫҒЫ	740 742 201	669 108 636	571 571 699
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН МЕНШІКТІ КАПИТАЛ БАРЛЫҒЫ	806 185 635	689 719 883	583 651 311

2019 жылғы 3 сәуірде бекітілді және қол қойылды.

(Абдрахманов Н. А.)
Төраға

(Амирбекова Э. М.)
Бас бухгалтер

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның
Пайда мен залал және өзге де жиынтық табыс туралы есеп

	(мың. теңгемен)	
	2018 ж.	2017 ж. (қайта есептелген)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген пайыздық кірістер	44 530 215	39 051 042
Өзге де ұқсас кірістер	13 741	-
Қатысушы банктердің жарналарынан түсетін кіріс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсетін түсімдер	31 803 844	35 363 538
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтеу бойынша шығыстар	(20 681 926)	(29 457)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан шығыстарды шегергендегі кірістер	(178)	100 822
Шетел валютасымен операциялардан таза пайда/(таза шығын)	20 241 169	(379 454)
Кредиттік шығындарға арналған бағалау резерві	(61 368)	-
Бағалау міндеттемелері бойынша резерв	(35 445 679)	(9 053 079)
Өзге де операциялық кірістер	5 330	1 464
Әкімшілік және өзге де операциялық шығыстар	(672 432)	(603 310)
Салық салынғанға дейінгі пайда	39 732 716	64 451 566
(Шығыстар)/пайдаға салынатын салық бойынша кірістер	(403 789)	1 089
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ПАЙДА	39 328 927	64 452 655
Өзге жиынтық кіріс:		
Пайда немесе шығындар құрамына кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:		
Сату үшін қолда бар Инвестициялар бір жылғы шығыстарды шегергендегі кірістер	-	11 648 476
Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс	-	11 648 476
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ЖИЫНТЫҚ КІРІС БАРЛЫҒЫ	39 328 927	76 101 131

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

(мың. теңгемен)

	Қордың меншік иелеріне тиесілі						
	Акционер- лік капитал	Эмис- сиялық кіріс	Бағалы қағаздар- ды сату үшін қолда бар қайта бағалау тапшылығы	Резерв тік капитал	Арнайы резерв	Бөлінбеген пайда	Барлығы
2016 жылғы 31 желтоқсанға бұрын көрсетілген қалдық	214 358 600	-	(44 067 323)	1 948 716	395 247 203	15 549 272	583 036 468
Есеп саясатын ерікті түрде өзгерту						(11 464 769)	(11 464 769)
2017 жылғы 1 қаңтардағы тү- зетілген қалдық	214 358 600	-	(44 067 323)	1 948 716	395 247 203	4 084 503	571 571 699
Бір жылдағы пайда (қайта есеп- телген)	-	-	-	-	-	64 452 655	64 452 655
Өзге жиынтық кіріс	-	-	11 648 476	-	-	-	11 648 476
2017 жылғы жиынтық кіріс барлығы	-	-	11 648 476	-	-	64 452 655	76 101 131
Акциялар эмиссиясы (жай акци- ялар шығару)	21 435 800	-	-	-	-	-	21 435 800
Меншік иелерінің жарналары	-	6	-	-	-	-	6
Резервтік капиталға ауыстыру	-	-	-	194 870	-	(194 870)	-
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта бөлу	-	-	-	-	63 888 483	(63 888 483)	-
2017 ж. 31 желтоқсанға қалдық	235 794 400	6	(32 418 847)	2 143 586	459 135 686	4 453 805	669 108 636
9 ХІҚЕС (IFRS) көшу:							
- күтілетін кредиттік шығындар- ды қайта бағалау	-	-	-	-	-	(114 336)	(114 336)
- кіріс қалдықтарын қайта жіктеу	-	-	32 418 847	-	-	-	32 418 847
2018 жылғы 1 қаңтардағы тү- зетілген қалдық	235 794 400	6	-	2 143 586	459 135 686	4 339 469	701 413 147
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	-	39 328 927	39 328 927
Өзге жиынтық кіріс	-	-	-	-	-	-	-
2018 жылғы жиынтық кіріс барлығы	-	-	-	-	-	39 328 927	39 328 927
Бас компаниямен өтеусіз опера- циялар	-	127	-	-	-	-	127
Резервтік капиталға ауыстыру	-	-	-	214 358	-	(214 358)	-
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта бөлу	-	-	-	-	35 879 213	(35 879 213)	-
2018 жылғы 31 желтоқсанға қалдық	235 794 400	133	-	2 357 944	495 014 899	7 574 825	740 742 201

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ-ның
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есеп

	2018 г.	2017 г.
Операциялық қызметтен ақша ағындары		
Міндетті күнтізбелік жарналардың түсуі	35 090 521	32 684 326
Тарату комиссиясынан түсетін түсімдер	315 131	240 000
Орналастырылған салымдар бойынша сыйақылар түсімі	6 978 769	9 640 824
Амортизацияланатын құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы	24 397 799	-
Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы	-	24 213 815
«Кері РЕПО» операциялары бойынша алынған сыйақы»	-	65 942
Салымшыларға кепілдік берілген өтемді төлеу үшін агент банктарға аудару	(15 145 045)	-
Салымшыларға кепілдік берілген өтем төлеу	(31 407)	(30 617)
Өзге де алынған операциялық кірістер	27 417	146 410
Қызметкерлерді ұстауға төленген шығыстар	(305 324)	(305 509)
Төленген әкімшілік және өзге операциялық шығыстар	(329 099)	(275 296)
Операциялық қызметтен алынған таза ақшалай қаражат	50 998 762	66 379 895
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары		
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларды сатып алу	(2 077 872 551)	-
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін борыштық бағалы қағаздарды өтеуден түсетін түсімдер	1 886 118 680	-
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу	-	(594 904 848)
Сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздарды шығарудан және өтеуден түсетін түсімдер	-	619 485 047
Негізгі құралдарды сатып алу	(5 871)	(15 707)
Инвестициялық қызметтен (пайдаланылған)/алынған таза ақшалай қаражаттар	(191 759 742)	24 564 492
Қаржылық қызметтен түсетін ақша ағындары		
Қаржылық қызметтен түсетін ақша ағындары	-	21 435 800
Қаржылық қызметтен алынған таза ақшалай қаражаттар	-	21 435 800
Ақшалай қаражатқа және ақшалай қаражаттың баламаларына айырбастау бағамы өзгерістерінің әсері	(1 047 866)	-
Ақшалай қаражат пен ақшалай қаражат баламаларының таза (төмендеу)/өсімі	(141 808 846)	112 380 187
Жыл басындағы ақшалай қаражаттар және ақшалай қаражаттың баламалары	176 839 706	64 459 519
Жыл соңындағы ақшалай қаражаттар және ақшалай қаражаттың баламалары	35 030 860	176 839 706

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП 2018

